


| תנאי החתימה. | | עם „הפדגוג״: |
| --- | --- | --- |
| באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען. |  | באוסטריה־אונגריה: לשנה: 15.50 קראָנען, לחצי שנה: 7.75 קראָנען, לרבע שנה 3.90 קראָנען. |
| ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ. | | ברוסיה: לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50. |
| בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק. | | בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק. |
| החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם. | | בעד חלוף האדריסה 20 קאפ. |
| דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס). | | מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳. |
| מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער. | | |

קראקוי, יום ד׳, ר״ח סיון תרס״ג. גליון לב־לג. Krakau, 27 Mai (14 Mai) 1903.

תֹּכֶן:





## יֶלֶד חוֹלֶה.



נָעֵף אַתָּה, בֵּן יַקִּיר לִי,
נָעֵף וָסָר, —
גַּם אוֹר הַיּוֹם, גַּם דְּרוֹר הַיּוֹם
לְךָ אֹפֶל, צַר...

שָׁמַיִם, שׁוּר, מַה זַּכּוּ, בְּנִי,
שְׁמֵי נֹעַם־חָג,
וּבְנֵי־יוֹנִים צָחִים הוֹגִים
אַהֲבָה עַל גָּג;

חָפְשִׁי אַתָּה כְּרוּחַ קַל,
כִּבְמַיִם דָּג, —

עַל מָה אֵפוֹא תִּתְעַצֵּב כֹּה ?
וּמָחָר חָג, —

חַג בִּכּוּרִים; הַכֹּל עָלֵז,
שׁוּר שָׁם וּרְאֵה —
הוֹי, קוּם וּשְׂמַח גַּם אָתָּה, בְּנִי,
קוּם נָא וָצֵא...״

— „אַל נָא, אַבָּא; הַנִּיחָה לִי,
לֹא אֵלֵךְ שָׁם; —
לֹא אוֹר, לֹא חַג אֶרְאֶה סָבִיב,
כִּי — דָּם וָדָם...

לֹא אוֹר, לֹא דְרוֹר, כִּי חשֶׁךְ, צַר
לִי פֹּה, וּבְכִי,
בְּכִי יֶלֶד רַךְ גֹּוֵעַ הוּא
הַבּוֹכֶה בִי..."

— "יֶלֶךְ הַיַּעְרָה, בְּנִי הַקָּטֹן,
מַהֵר וּקְטֹף
שָׁם מִן הַיֶּרֶק הָרַעֲנָן
עָלִים לָרֹב,

וּשְׁלַל פְּרָחִים יָצִיצוּ לָךְ,
וּקְלַע לִכְבוֹד

חַגֵּנוּ זֶה זֵרֵי עָלִים
וּפִרְחֵי הוֹד".

— "אַל נָא, אַבָּא, הַנִּיחָה לִי,
לֹא אֵלֵךְ שָׁם;
לֹא פִרְחֵי הוֹד יָצִיצוּ לִי,
כִּי נִטְפֵי דָם...

לֹא זֵרֵי הוֹד, לֹא חַג לִי פֹה
כִּי כְאֵב וּבְכִי —
בְּכִי יֶלֶד רַךְ גֹּוֵעַ הוּא
הַבּוֹכֶה בִי..."

שְׁמוּאֵל בֶּן־צִיּוֹן.

# חַג הַבִּכּוּרִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

הַשַּׁחַר עָלָה.

הַשָּׁמַיִם גְּבֹהִים־גְּבֹהִים וּתְכֵלְתָּם עֲמֻקָּה וּצְלוּלָה, טְהוֹרָה וּנְעִימָה כְּנֹעַם פְּנֵי אֱלֹהִים.

וְהָרֵי יִשְׂרָאֵל עֲטוּפִים בְּעַרְפִלֵּי טֹהַר, מְנַמְנְמִים וּמַזְהִירִים לְקַוֵּי הַשֶּׁמֶשׁ הָרִאשׁוֹנִים כְּעַנְנֵי אוֹר הַהוֹנִים מֵעַל מִקְדַּשׁ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָיִם.

וְהָעֲמָקִים יְשֵׁנִים עוֹד. הֵם וְשׁוֹשַׁנֵּיהֶם הַנְּעִימוֹת, הֵם וְשִׁבֳּלֵיהֶם הַמְּלֵאוֹת, תַּחַת שִׁכְבַת הַטַּל; יְשֵׁנִים וְחוֹלְמִים קַוֵּי שֶׁמֶשׁ בְּהִירָה, שְׁרִיקַת חַרְגֹּל עָלָיו, צִפְצוּף צִפּוֹר־רְנָנִים וְקוֹל חֲלִיל הַנַּעַר הָרוֹעֶה.

אַךְ הַיַּרְדֵּן לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, שְׂמִיכַת אֵד תְּכַסֵּהוּ. אַךְ מִתַּחַת לַשְּׂמִיכָה עֵרִים גַּלָּיו הַמְּהִירִים, וְהֵם מִתְהַפְּכִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בְּשׁוֹבְבוּת נְעִימָה (כְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ אַתֶּם, הַיְלָדִים, בְּשָׁכְבְּכֶם בְּמִטַּתְכֶם וְאֵינְכֶם רוֹצִים לִישׁוֹן); מִתְגַּלְגְּלִים וּמְסַפְּרִים זֶה לָזֶה אֶת כָּל הַנִּפְלָאוֹת אֲשֶׁר שָׁמְעוּ בְּתַחְתִּית הָרֵי הַלְּבָנוֹן, אֲשֶׁר יָצְאוּ מִמֶּנּוּ, וּבִתְהוֹמוֹת מֵי מָרוֹם, אֲשֶׁר עָבְרוּ בָהֶם; מִתְגַּלְגְּלִים וּמְשׂוֹחֲחִים זֶה עִם זֶה בְּדַגַּת הַזָּהָב הַיָּפָה וְהָעַלִּיזָה אֲשֶׁר בְּיַם כִּנֶּרֶת, וּבִשְׁמוּעוֹת הַמַּעֲצִיבוֹת, אֲשֶׁר הִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם מִפִּי הַדָּגִים, עַל דְּבַר יָם הַמֶּלַח שֶׁהֵם רָצִים אֵלָיו, כִּי מְנוּחָה נוֹרָאָה וְשֶׁקֶט עַצֶּבֶת שׁוֹרְרִים בּוֹ תָּמִיד: אֵין דְּגָה קַלָּה צוֹלֶלֶת, וְאֵין גַּל קַל מְקַפֵּץ וְרוֹדֵף אַחֲרֶיהָ—הַכֹּל מִתְהַלֵּךְ שָׁם בִּרְצִינוּת וּמִתְנַהֵל לְאִטּוֹ. יֵשׁ שֶׁקּוֹרְאִים לַיָּם הַזֶּה "זְקֵנָה", וְיֵשׁ שֶׁקּוֹרְאִים לוֹ "מָוֶת".

וְהַגַּלִּים נֶאֱנָחִים רֶגַע, וּמוֹסִיפִים לְהִתְגַּלְגֵּל וּלְהִשְׁתּוֹבֵב.

וְהַשֶּׁמֶשׁ עוֹלָה מֵעַל הָרֵי הַבָּשָׁן וּמַשְׁקִיפָה בְּעֵינֵי־אוֹר עַל הָאָרֶץ הַמְּנַמְנֶמֶת. קַוֶּיהָ טוֹבְלִים בְּמֵימֵי הַיַּרְדֵּן וְעוֹלִים עַל גְּדוֹתָיו לְהָעִיר וּלְעוֹרֵר בִּנְשִׁיקָה חַמָּה אֶת שׁוֹשַׁנּוֹת הָעֲמָקִים. וְהִנֵּה הֵן מִתְעוֹרְרוֹת מִשְּׁנָתָן הַנְּעִימָה, רוֹחֲצוֹת אֶת פְּנֵיהֶן בְּטַל הַבֹּקֶר וּמַבִּיטוֹת בְּעֵינֵיהֶן הָרְטֻבּוֹת אֶל הַשֶּׁמֶשׁ הַטּוֹבָה.

וְעַרְפִלֵּי הֶהָרִים עוֹלִים וְנָמוֹגִים בְּאוֹר הַנֹּגַהּ. וּבַכְּפָרִים הָרַבִּים, אֲשֶׁר עַל צַלְעֵי הָרֵי יִשְׂרָאֵל, נֵעוֹרוּ הַחַיִּים הַשַּׁאֲנַנִּים בְּכָל צָהֳלָתָם: הִנֵּה הָרוֹעִים יוֹרְדִים מִן הֶהָרִים עִם עֶדְרֵיהֶם הָרַבִּים לִמְקוֹמוֹת הַמִּרְעֶה בֵּין עֵינוֹת הַמַּיִם בָּעֵמֶק, וּצְלִילֵי הַחֲלִילִים וּשְׁרִיקוֹת הָעֲדָרִים מַרְעִישִׁים אֶת הָאֲוִיר מִסָּבִיב; הַכּוֹרְמִים יוֹצְאִים אֶל כַּרְמֵי הַחֶמֶד הַמִּשְׂתָּרְעִים עַל צַלְעֵי הֶהָרִים לִבְצֹר בִּכּוּרֵי פְּרִי אַדְמָתָם הַטּוֹבָה, וְהָאִכָּרִים יוֹצְאִים מִן הַכְּפָרִים, חֶרְמֵשֵׁיהֶם עַל שִׁכְמָם מַבְרִיקִים לְנֹגַהּ הַשֶּׁמֶשׁ, וּבְקוֹל שִׁירָה עַלִּיזָה יוֹרְדִים הֵם אֶל הָעֲמָקִים לִקְצֹר אֶת קְצִירָם, כִּי עֵת הַקָּצִיר הִיא לָהֶם.

וְהָאֵד נַעֲלָה מֵעַל הָעֲמָקִים, וּלְעֵינֵי הָרוֹאֶה יָם גָּדוֹל שֶׁל שִׁבֳּלִים מֻזְהָבוֹת הַמִּתְנוֹעֲעוֹת כְּגַלִּים עַלִּיזִים; רוּחַ הַבֹּקֶר הוּא הַמִּשְׁתּוֹבֵב וּמִתְגַּלְגֵּל עֲלֵיהֶן. וְהַשִּׁבֳּלִים מַשְׁמִיעוֹת קוֹל הֲמוֹן עָלֵז וּמִשְׁתַּקְשְׁקוֹת בְּשַׂעֲרוֹתֵיהֶן הָאֲרֻכּוֹת זוֹ בָזוֹ.

וְהַקּוֹצְרִים בָּאִים עַד הָעֵמֶק, הִנֵּה הֵם צוֹלְלִים וְטוֹבְעִים בְּיַם הַשִּׁבֳּלִים הַגָּדוֹל, טוֹבְעִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה; וְהַחֶרְמֵשִׁים מַבְרִיקִים מֵעַל לְרָאשֵׁיהֶם, וְהַחַרְגֹּלִים מִשְׁתַּקְשְׁקִים וְצוֹהֲלִים זֶה לָזֶה מִבֵּין שִׁבֳּלֵי הַקָּמָה, וְהַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹפֵךְ אוֹרוֹ מִמַּעַל וְהַשָּׁמַיִם מַבִּיטִים וְצוֹהֲלִים.

וְעִבְרִים, עִבְרִים הֵם הָרוֹעִים וְהַכּוֹרְמִים וְהַקּוֹצְרִים הָאֵלֶּה!

* *
*

וְקוֹל קוֹרֵא יִשָּׁמַע בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּכְפָרָיו לְמִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע:

קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן,
אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ!

וְעֵמֶק יִזְרְעֶאל מָלֵא הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים הָעוֹלִים לְהֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ בִּירוּשָׁלָיִם. בָּהֶם אִכָּרִים הַיּוֹשְׁבִים עַל אַדְמָתָם הַפּוֹרִיָּה לְרֶגֶל הַר חֶרְמוֹן; אִכָּרִים מִיַּרְכְּתֵי הָרֵי זְבֻלוּן וְהָרֵי נַפְתָּלִי, אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל הַבְּרוּכָה; אִכָּרִים מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה; מִיּוֹשְׁבֵי הַכְּפָרִים אֲשֶׁר עַל צַלְעֵי הָרֵי הַכַּרְמֶל, מִשְּׂדֵי הַתְּרוּמוֹת, אֲשֶׁר עַל הַר הַגִּלְבֹּעַ, וּמִבְּנֵי הַר תָּבוֹר הַיָּפֶה, הַנֶּהְדָּר בְּזִכְרוֹנוֹת הַגְּבוּרָה וְהָעֹז שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. הוֹלְכִים הֵם דָּרוֹמָה חֲבוּרוֹת חֲבוּרוֹת וּפִיהֶם מָלֵא שִׁיר וּרְנָנָה, אֵלֶּה שָׁרִים:

לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר יְיָ
אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב!

וְאֵלֶּה עוֹנִים לְעֻמָּתָם:

נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי
לְחַצְרוֹת יְיָ!
לִבִּי וּבְשָׂרִי
יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי!

וַהֲמוֹנִים חֲדָשִׁים נוֹסָפִים עַל עוֹלֵי הָרֶגֶל מִגְּדוֹת נַחַל קִישׁוֹן וּמִגִּבְעַת הַמּוֹרֶה, וְשִׁירִים חֲדָשִׁים נִשְׁמָעִים מִסָּבִיב לִכְבוֹד עִיר הָאֱלֹהִים:

אֹהֵב יְיָ שַׁעֲרֵי צִיּוֹן
מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב!

וּתְרוּעוֹת „הֵידָד!" יִשָּׁמַע מִכָּל עֲבָרִים.

וְשֵׁם יְרוּשָׁלַיִם נִשָּׂא עַל כָּל לָשׁוֹן, וְכָל פָּנִים מְפִיקִים אֹמֶץ וּבִטְחָה וְכָל עַיִן מְלֵאָה עֹז וְגָאוֹן, גְּאוֹן יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכֵן בְּאַרְצוֹ הַזָּבָה חָלָב וּדְבָשׁ.

עוֹלִים הֵם יְרוּשָׁלַיְמָה וְנוֹשְׂאִים אֶת בִּכּוּרֵי פְּרִי אַדְמָתָם, מִנְחָה חֲדָשָׁה לְמִזְבַּח אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹלֵי הָרֶגֶל הוֹלְכִים וְקֵרֵבִים אֶל עִיר מְשׂוֹשָׂם וְנַפְשָׁם מְלֵאָה שִׂמְחָה וָגִיל:

שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי:
בֵּית יְיָ נֵלֵךְ!

שָׁם יָחֹגּוּ אֶת חַגָּם הַגָּדוֹל, חַג הָעָם וְהָאָרֶץ. שָׁם יִרְאוּ אֶת מַלְכָּם הַגִּבּוֹר יוֹשֵׁב לְכִסֵּא דָוִד. שָׁם יִרְאוּ אֶת כָּל גָּדְלָם וְתִפְאַרְתָּם, שָׁם יִרְאוּ אֶת כָּל עֻזָּם וּכְבוֹדָם.

כָּכָה הֵם הוֹלְכִים „מֵחַיִל אֶל חָיִל לְהֵרָאוֹת אֶל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן", עוֹבְרִים הֵם עַל פְּנֵי הָרֵי אֶפְרַיִם הָלְאָה הָלְאָה — —

וְהִנֵּה הָרֵי יְהוּדָה נִרְאִים לְעֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק, — וּתְרוּעוֹת וּקְרִיאוֹת גִּיל יַרְעִישׁוּ אֶת הָאֲדָמָה, וְהֵד הֶהָרִים עוֹנֶה לָהֶם בְּהוֹד קוֹלוֹ.

אַךְ הִנֵּה גַם הָרֵי יְרוּשָׁלַיִם נִשְׁקָפִים לָהֶם מֵרָחוֹק.

וְשִׁירָה אַדִּירָה פּוֹרֶצֶת מִלֵּב הֲמוֹנֵי הָעוֹלִים לְרֶגֶל לִכְבוֹד עִיר הָאֱלֹהִים.

שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָם,
יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ! —
יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ,
וַיְיָ סָבִיב לְעַמּוֹ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם!

יוֹם הַבִּכּוּרִים.

וְרָאשֵׁי הַמִּגְדָּלִים וְהָאַרְמוֹנוֹת מַזְהִירִים מֵרָחוֹק בְּכָל הֲדָרָם לְפַלְגֵי אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הַשְּׁפוּכִים עֲלֵיהֶם מִמָּרוֹם, וְהָאִכָּרִים מַבִּיטִים עֲלֵיהֶם, מִתְפַּלְּאִים וּמִתְגָּאִים.

וְהָאִכָּרִים מְכִינִים אֶת בִּכּוּרֵיהֶם וּמְפָאֲרִים וּמְעַטְּרִים אוֹתָם בְּזֵרֵי פִּרְחֵי הַשָּׁרוֹן, „וְהַשּׁוֹר[1] הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְקַרְנָיו מְצֻפּוֹת זָהָב וַעֲטָרָה שֶׁל עַנְפֵי זַיִת בְּרֹאשׁוֹ". וּבְשִׁירִים עַלִּיזִים וּבִזְמִירוֹת נְעִימוֹת הַבְּלוּלִים בְּקוֹל רִבְבוֹת חֲלִילִים הֵם בָּאִים בְּשַׁעֲרֵי עִיר הַקֹּדֶשׁ.

עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ
בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָם!

וְכָל עַיִן מַבְרִיקָה גִּיל, וְכָל לֵב יִמָּלֵא רֶגֶשׁ קֹדֶשׁ, וְכָל נֶפֶשׁ — שִׁירָה נִפְלָאָה.

וְהַתַּהֲלוּכָה הַנֶּהְדָּרָה עוֹבֶרֶת בִּתְרוּעָה וּבְשִׁירִים בִּרְחֹבוֹת יְרוּשָׁלַיִם לָבֹא אֶל חֲצַר בֵּית הָאֱלֹהִים.

וּבְנֵי עִיר הַבִּירָה מְקַדְּמִים אֶת פְּנֵי הָעוֹלִים לְרֶגֶל בְּשִׂמְחָה וּבְכָבוֹד, עוֹמְדִים מִפְּנֵיהֶם וְשׁוֹאֲלִים לִשְׁלוֹמָם: אַחֵינוּ, בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם!

וְהֵם הוֹלְכִים וּמְשׁוֹרְרִים שִׁירֵי קֹדֶשׁ וּמְחַלְּלִים בַּחֲלִילִים, עַד בּוֹאָם לִפְנֵי הַר הַמּוֹרִיָּה, הוּא „הַר הַבַּיִת".

נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו,
נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו!

אָז תִּרְאֶינָה עֵינֵיהֶם אֶת מִקְדַּשׁ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בַּהֲדַר תִּפְאַרְתּוֹ. הַכֹּהֲנִים לְבוּשִׁים בִּגְדֵי בַד קֹדֶשׁ עוֹמְדִים עַל מִשְׁמְרוֹתָם וּמַגִּישִׁים אֶת הַמִּנְחָה הַחֲדָשָׁה, מִנְחַת הַבִּכּוּרִים אֲשֶׁר הֵבִיאוּ, אֶל מִזְבַּח הָאֱלֹהִים, וְהַלְוִיִּם עוֹמְדִים עַל דּוּכָנָם וּמְשׁוֹרְרִים שִׁירֵי תְהִלָּה וּמְנַגְּנִים בְּכָל כְּלֵי שִׁיר לְשֵׁם אֱלֹהִים הַשּׁוֹכֵן בְּצִיּוֹן, וְהַמֶּלֶךְ עוֹמֵד בַּהֲדַר תִּפְאַרְתּוֹ עַל הָעַמּוּד, אֲשֶׁר בַּחֲצַר הַמִּקְדָּשׁ וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי אֱלֹהָיו.

וְהָעָם רוֹאֶה וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב—וּלְבָבוֹ יִמָּלֵא גִיל וְנַפְשׁוֹ תְּפִלָּה אַחַת:

---

[1]) סֵמֶל הַתְּבוּאָה הָרַבָּה, כִּי „רַב תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר".

לְמַעַן דָּוִד עַבְדֶּךָ
אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ!

כִּכְלוֹת עֲבוֹדַת הָאֱלֹהִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ יָפוּצוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּרְחוֹבוֹת עִיר הַמְּלוּכָה לָחֹג וְלִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת חַגָּם הַגָּדוֹל עִם מַכִּירֵיהֶם וּמְיֻדָּעֵיהֶם. אַחַר יֵלְכוּ לִרְאוֹת בְּתִפְאֶרֶת עִיר הַבִּירָה, בְּעֻזּוֹזָהּ וַעֲשִׁירָהּ הָרָב.

וְכָל הַקִּרְיָה הוֹמָה; שְׁאוֹן עַלִּיזִים מָלֵא אֶת כָּל חוּצוֹתֶיהָ. הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים נוֹהֲרִים בִּרְחוֹבוֹתֶיהָ וְשָׁרִים בְּשִׁירִים. אֵלֶּה שָׁרִים שִׁירֵי יַיִן, וֶהָמוֹן עָם רַב עוֹנָה לְעֻמָּתָם בִּתְרוּעַת הֵידָד! וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים יַחַד וְשָׁרִים שִׁירֵי נִצָּחוֹן וָעֹז; הִנֵּה אֶחָד שָׁר:

לִי גִלְעָד!
לִי מְנַשֶּׁה!
אֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי,
יְהוּדָה מְחוֹקְקִי!
מוֹאָב -- סִיר רַחְצִי!
עַל אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי!
עָלַי פְּלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע!

וְהַמַּקְהֵלָה עוֹנָה לְעֻמָּתוֹ:

בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל
וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ!

וּתְרוּעוֹת „הֵידָד!" „יְחִי הַמֶּלֶךְ!" יִשָּׁמַע מִכָּל עֲבָרִים. וְקוֹל נֵבֶל וּמְצִלְתַּיִם יִשָּׁמַע מֵרָאשֵׁי הַר הַזֵּתִים. שָׁם עוֹמְדִים מַקְהֵלוֹת מְנַגְּנִים וְלַהֲקוֹת מְשַׂחֲקִים; וְהָעָם שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה וְשָׂמֵחַ; וּצְעִירִים יוֹצְאִים בִּמְחוֹלוֹת וְשָׁרִים בְּשִׁירִים.

וְשׁוֹעֵי יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם בְּמַרְכְּבוֹתֵיהֶם הַנֶּהְדָּרוֹת וְהֶהָמוֹן מְקַדֵּם אֶת פְּנֵיהֶם בִּתְרוּעַת שִׂמְחָה, וְכָל הָעִיר מְלֵאָה שִׂמְחָה וָגִיל.

כָּכָה יַעֲבֹר חַג הַבִּכּוּרִים לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָיִם.

בַּיּוֹם הַמָּחֳרָת יֵאָסְפוּ עוֹלֵי הָרֶגֶל אֶל חֲצַר הַמִּקְדָּשׁ לְהִשְׁתַּחֲווֹת לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עָזְבָם אֶת עִיר הַבִּירָה לָשׁוּב לְעָרֵיהֶם וּלְמוֹשְׁבוֹתָם.

אָז יֵצְאוּ הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים מֵעִיר הַקֹּדֶשׁ וּבְפִיהֶם שִׁיר הַפְּרֵדָה לִירוּשָׁלָיִם.

יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ,
שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ!
לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי
אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ!
לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ!

יִגְאַל הַכַּרְמְלִי.





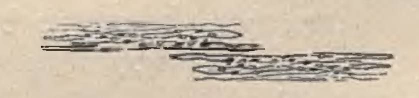
## וּמִן הַבֹּקֶר...

וּמִן הַבֹּקֶר עָבִים כְּבֵדִים
הֶלִיטוּ שַׁחַק בְּצָעִיף שָׁחוֹר,
וְרַק לָעֶרֶב מִן הֶעָבִים
הֵצִיצָה שֶׁמֶשׁ, הֵצִיץ אוֹר.

וּכְבָר הַשֶּׁמֶשׁ יִשְׁקַע יָמָּה,
הָעוֹלָם יֶחְשַׁךְ כְּבָר בַּלָּט —
הוֹי, שֶׁמֶשׁ נֹגַהּ, שֶׁמֶשׁ נָדִיב,
חָנֵּנִי אוֹרֵךְ עוֹד מְעַט!

א. י. שטינברג.








ג. דורה: נָעֳמִי וְכַלּוֹתֶיהָ.

וַתִּשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה־בָּהּ. (רות א׳ י״ד).



# יֶרֶק לְשָׁבֻעוֹת.

(תְּמוּנָה).

---

מִחוּץ לָעֲיָרָה [1]) עוֹמֵד הַיָּעַר.

וְנַעֲרֵי הָעִיר יָדְעוּ, כִּי מִחוּץ לָעִיר יֵשׁ יַעַר גָּדוֹל מְאֹד, יַעַר בְּלִי רֵאשִׁית וּבְלִי סוֹף; וְשָׁם בַּיַּעַר נִמְצָאִים כָּל הַחַיּוֹת הָרָעוֹת הַנְּקוּבִים בִּשְׁמוֹתָם בַּחֻמָּשׁ; וְשָׁם בַּיַּעַר יוֹשְׁבִים גַּנָּבִים וְגַזְלָנִים הָאוֹרְבִים לְכָל עוֹבֵר, מִתְנַפְּלִים עָלָיו וְגוֹזְלִים אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ — אֶת כָּל זֹאת הֵם יוֹדְעִים בָּרוּר, — אֲבָל שָׁם בַּיַּעַר לֹא הָיוּ מֵעוֹלָם.

וּצְרִיכִים אַתֶּם לָדַעַת, יַלְדֵי הַטּוֹבִים, כִּי לֹא כָמוֹכֶם הֵם יַלְדֵי הָעֲיָרוֹת הַקְּטַנּוֹת הַלּוֹמְדִים בַּחֶדֶר. אַתֶּם הוֹלְכִים פַּעַם בְּפַעַם לְטַיֵּל בִּלְוָיַת מוֹרְכֶם מִחוּץ לָעִיר, בֵּין שְׂדֵרוֹת עֵצִים רַעֲנַנִּים, וְהוּא מַרְאֶה לָכֶם שָׁם אֶת הַכֹּל. לֹא כֵן אֲחֵיכֶם הַלּוֹמְדִים בַּחֲדָרִים, אֲשֶׁר בָּעֲיָרוֹת הַקְּטַנּוֹת, הֵם יוֹשְׁבִים כָּל הַיּוֹם כְּלוּאִים בַּ„חֶדֶר" וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. וְיֵשׁ שֶׁיּוֹשֵׁב אַחַד הַנְּעָרִים וְלוֹמֵד מִתּוֹךְ הַחֻמָּשׁ הַפָּתוּחַ לְפָנָיו, וְלִבּוֹ הוֹלֵךְ אֶל הַיַּעַר, וּמֹחוֹ חוֹשֵׁב עַל דְּבַר כָּל הַנַּעֲשֶׂה שָׁם, בֵּין הָעֵצִים הָרָמִים, שֶׁעֲלֵיהֶם מִתְנוֹעֲעִים וּמִתְלַחֲשִׁים תָּמִיד; — וּפִתְאֹם יִשְׁאָלֵהוּ הָרַבִּי: בְּאֵיזֶה מָקוֹם אַתָּה עוֹמֵד? וְהַנַּעַר נִבְהַל מְאֹד וּמַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ הַקְּטַנָּה עַל מָקוֹם אַחֵר, — וְאָז — אַל תְּקַנְּאוּ בוֹ עוֹד, יַלְדֵי הַטּוֹבִים, לֹא עֲלֵיכֶם פֶּגַע כָּזֶה...

וְיוֹסִי, נַעַר קָטָן וְדַל בָּשָׂר, הָיָה חוֹשֵׁב תָּמִיד עַל דְּבַר הַיַּעַר, כִּי מֵעוֹלָם לֹא רָאָה עוֹד אֶת הַיַּעַר. וְזֶה דֶּרֶךְ בְּנֵי הָאָדָם, כִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא רָאוּ עוֹד מֵעוֹלָם וְרַק אֶת שִׁמְעוֹ שָׁמְעוּ, הֵם מְתָאֲרִים לָהֶם בְּדִמְיוֹנָם בְּאַלְפֵי צְבָעִים יָפִים.

וְיוֹסִי יָשׁוֹב יָשַׁב לוֹ בַּחֶדֶר בֵּין כָּל יֶתֶר הַיְלָדִים וְחָשׁוֹב חָשַׁב עַל דְּבַר הַיַּעַר. לֹא אַחַת שָׁמַע מְסַפְּרִים, כִּי שָׁם בַּיַּעַר עוֹמְדִים עֵצִים גְּבֹהִים וַעֲבֻתִּים בַּעֲלֵי עֲנָפִים אֲרֻכִּים וְעָלִים יְרוּקִים, וְכִי שָׁם, בַּיַּעַר, מִתְהַלֵּךְ הַ„פָּרִיץ" הַמֵּת בַּעַל הַכְּפָר וְשׁוֹמֵר עַל הָעֵצִים לְבַל יִכְרְתוּם; וְכָל זֶה הָיָה עוֹמֵד כְּמוֹ חַי לְנֶגֶד עֵינָיו. וּכְשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בַּחֶדֶר לִפְנֵי הַגְּמָרָא, הָיָה חוֹשֵׁב תָּמִיד רַק עַל אוֹדוֹת זֶה, וְלֹא אַחַת וּשְׁתַּיִם הָיָה הָרַבִּי חוֹבְלוֹ וּמַכֵּהוּ בִּשְׁבִיל זֶה. אוּלָם הוּא לֹא יָדַע לְעוֹלָם עַל מָה זֶה הָרַבִּי מַכֶּה אוֹתוֹ, הֲלֹא יוֹשֵׁב הוּא בִּמְנוּחָה וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה כָּל דָּבָר רָע.

וּבְבֵיתוֹ, כְּשֶׁהָיָה מַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם „יַעַר", הָיְתָה אִמּוֹ מְטִילָה עָלָיו אֵימָה:

— הִשָּׁמֶר לְךָ, יוֹסִי בְנִי! שָׁם בַּיַּעַר יֵשׁ גַּזְלָנִים — וְהֵם יַעֲשׂוּ אִתְּךָ...

וְאָז הָיָה הַיֶּלֶד מִתְחַבֵּא מִתַּחַת לְסִנּוֹרָהּ שֶׁל אִמּוֹ. אַךְ נַפְשׁוֹ כָּלְתָה גַם אָז אֶל הַיָּעַר.

פַּעַם אַחַת, וְיוֹסִי הַיֶּלֶד כְּבָר גָּדַל וַיְהִי לְנַעַר, וַיָּקָם מִמְּקוֹמוֹ, וַיֹּאמֶר אֶל לִבּוֹ: אֶרְאֶה נָא אֶת הַיַּעַר וְיַעֲבֹר עָלַי מָה! וַיִּשָּׂא רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ בַּדֶּרֶךְ הַמּוֹבִיל אֶל הַיַּעַר. בַּדֶּרֶךְ פְּגָשׁוּהוּ נַעֲרֵי הַכְּפָר, וְתָלְשׁוּ אֶת פֵּאוֹתָיו; וְאַךְ בְּרֹב עָמָל וּבְסַכָּנַת נְפָשׁוֹת מַמָּשׁ הִצְלִיחַ לְהֵחָלֵץ מִיְּדֵיהֶם וּלְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ.

כְּשֶׁהָיָה עוֹד יֶלֶד קָטָן מְאֹד, הָיְתָה אִמּוֹ מְאַיֶּמֶת עָלָיו בַּ„זָּקֵן" הַשּׁוֹכֵן בַּיַּעַר. כַּאֲשֶׁר גָּדַל מְעַט וַיֵּדַע, כִּי אֵין הַ„זָּקֵן" נוֹרָא כָּל כָּךְ, אִיְּמָה אִמּוֹ עָלָיו בְּגַנָּבִים וְגַזְלָנִים; — אַחֲרֵי כֵן תָּלְשׁוּ לוֹ אֶת פֵּאוֹתָיו. וּבְכָל זֹאת לֹא חָדַל לְהִתְגַּעְגֵּעַ עַל הַיַּעַר וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה תָּמִיד לָדַעַת מָה הוּא הַיַּעַר וְאֵיזֶה סוֹד צָפוּן בְּקִרְבּוֹ?

וְיֵשׁ אֲשֶׁר יָשׁוּב יוֹסִי מִן הַחֶדֶר אֶל בֵּיתוֹ לְעֵת עֶרֶב, וְהָיָה רוֹאֶה אֶת הַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹקַעַ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְיוֹרֵד שָׁמָּה רָחוֹק, רָחוֹק מְאֹד, אֶל אֲחוֹרֵי הַיַּעַר, וְאָז הָיְתָה נַפְשׁוֹ עוֹרֶגֶת לָלֶכֶת גַּם הוּא בְּעִקְּבוֹת הַשֶּׁמֶשׁ וְלִרְאוֹת אֶת כָּל הַנַּעֲשֶׂה וְהַנִּשְׁמָע בַּיַּעַר; — אוּלָם פִּתְאֹם זָכַר אֵיזֶה דָבָר — וַיַּעֲמֹד עַל מְקוֹמוֹ מִבְּלִי נוּעַ.

אַךְ פַּעַם אַחַת זָכָה יוֹסִי לִהְיוֹת בַּיַּעַר וְלִרְאוֹתוֹ, וּמֵאָז — אַל תְּקַנְּאוּ בוֹ, יְלָדִים טוֹבִים, לֹא עֲלֵיכֶם גּוֹרָל כָּזֶה!

---

[1]) עִיר קְטַנָּה.

אז היו „שלשת ימי ההגבלה". אלה שלשת הימים, אשר בהם פטורים ילדי ישראל אחרי הצהרים מן החדר, ואז, הלא יודעים אתם, מתר גם לשמח...

פעם אחת כאשר שב יוסי בצהרים מן החדר הביתה מצא את שני אחיו הגדולים, אליעזר ויהודה, עומדים בחצר ובידיהם חבלים עבים.

— אנה תלכו?

— היערה, להביא ירק לחג השבעות.

יוסי לא אכל ביום ההוא את ארחת הצהרים. לשוא איָמה עליו אמו, כי תשלח לקרא לרבי, כי כל הלילה ילין בחדר. כל דבריה לא הועילו מאומה.

ויוסי שם בכיסו פת לחם, או, כמו שאומרים, הכין לו „צידה לדרך" והוא עם אחיו שמו פעמיהם אל הדרך המוביל אל היער. אימת הגנבים והגזלנים לא נפלה עליו עוד, כי על כן אחיו הגדולים אתו.

והיער כבר עטוף כלו ירק רענן; שדה ארך ורחב השתרע לעיניו, ובקצהו עצים רמים מאד עומדים, זה אצל זה, ואין יודע איפה מתחיל היער ואיפה הוא גומר. והעצים הרמים פורשים את ענפיהם מסביב, וענפי העץ האחד אחוזים בענפי העץ השני, אחוזים ומעֹרבים יחד, והעלים הירוקים מנחים איש על אחיו ואיש על רעהו, וכה נמשכים העצים שמה הרחק הרחק עד מאד — עד לב היער; והיער הולך ונמשך, הולך ונמשך עד אין קץ.

והצפרים עומדות על הענפים ומצפצפות, מזמרות ומדדות מענף אל ענף ומבד אל בד — גם קול הקוקיאה נשמע: קו—קו! קו—קו! — ויוסי חושב, כי זה הוא האות שתתן הצפור אל רעותיה: „צאינה וראינה, הנה שובבים באים! נסנה, המלטנה!" ושם עמק, עמק ביער נשמע קול המלה — מי הוא הקורא שם?... צפרדעים מקרקרות, והעצים עומדים ומקשיבים, והעלים מתנועעים ומתדפקים איש על אחיו ואיש על רעהו.

אחיו הגדולים עומדים וכורתים ענפים רעננים לכבוד החג וקושרים אותם יחד בחבלים, והוא, יוסי הקטן, עומד ביער ומביט מסביב.

הנה הר בלב היער; בין העצים הרמים הוא עומד, וזהו בנדי „הר סיני", משה רבנו עמד עליו, ופה נראה אליו יי, מתוך הערפל בקולות וברקים, באש ותמרות עשן נתן על ידו את התורה לבני ישראל. ובתחתית ההר מסביב עמדו בני ישראל וישמעו את דברי יי ויענו „נעשה ונשמע!"—

ויוסי הולך לו הלאה ביער. העצים עומדים, הענפים רועשים, העלים מתלחשים: כן, „אמת הדבר!" ושם מאחורי היער יש בנדי מדבריות — אומר הנער אל לבו — שם תעו בני ישראל ארבעים שנה; בני דור המדבר תמו לגוע, והם מוטלים שם על ערבות החול עם בצקם ומשארותם, אשר לקחו אתם בצאתם ממצרים. והנער מוסיף והולך עמק, עמק ביער — הנה מרחוק נשקף פלג מים, משק הגלים נשמע מבין העצים, וזהו בנדי הסמבטיון, הוא ולא אחר. רותח וסוער הוא הסמבטיון וזורק אבנים, ושם מעברו השני יושבים עשרת השבטים — חושב הנער בלבו — גבורים הם ובעלי־קומה; — והוא מוסיף ללכת בפנים היער. — איזה יום היום? יום החמשי. — טוב! הוא ימתין עד מחר. מחר, ביום חששי, אחר הצהרים, ישתר הסמבטיון — אז יעבר אל העבר השני — אל עשרת השבטים ויספר להם את כל אשר סובלים היהודים פה בגלות, והם יבאו הנה ויעבירו אליהם את כל היהודים, ואז געלה כלנו על התוגר. אז תהיה „מלחמת גוג ומגוג"! ואנחנו ננצח את כלם במלחמה! — והוא יהיה פקיד הצבא, שר גדוד יהיה, והוא יהיה המצביא ומפקד את גדודו. הימינו! השמאילו! קדימה! לאחור!

ויוסי עומד על הגבעה ביער. ענף רענן בידו והוא מנופף בו מעלה ומטה: כך! כך! ונדמה לו, כי גדודי בני ישראל עוברים לפניו למחנותם. רוביהם על שכמם וחניתותיהם בידיהם, גבורי ישראל המה — והוא ראש הצבא, הוא המפקד את אנשי המלחמה: כך! כך!...

והענפים רועשים, והעלים דופקים ועונים לעמתו: כך! כך!...

וגבורי ישראל עוברים לפניו, והוא המצביא. הולכים הם אל התוגר, „למלחמת גוג ומגוג". את כלם יהרגו ואחרי כן ילכדו את ירושלים — ומשיח יבא — — —

— יוסי, יוסי, איכה? — שומע הוא קול קורא ביער.

ויוסי עומד על ההר והענף בידו ומפקד את גבורי ישראל.

הנה אחיו נראים אליו, נושאים הם על שכמם ענפים ארכים וירוקים ועלים בענפים רבים, רבים עד מאד.

— איכה, יוסי, איכה? — קוראים הם ביער.

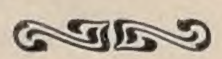
— הנני, הנני! — הוא עונה להם.

היום רד, השמש שקעה הרחק הרחק מאחרי היער, (על זאת התפלא יוסי מאד: מדוע לא עמד השמש ביער כמו שחשב תמיד?) רוח קלה נושבת והאחים הולכים לשוב יחד עם יוסי אל ביתם.

ומאז רואה הנער תמיד את היער ואת ההר עומדים לנגד עיניו. בחדר הוא יושב לפני הגמרא הפתוחה, והרבי החמוש ברצועה בראש השלחן, הנער לומד ומוציא דברים מפיו. אך לבו הולך אל היער. עיניו רואות את ההר אשר בין העצים, אזניו שומעות את שאון הענפים, והרבי שואל: „איפה אתה עומד?"

אל תקנאו בו, ילדים טובים, לא עליכם גורלו המר של יוסי הקטן.

שלום אש.





מַעֲמַד הַר סִינָי.



# תּוֹרָה מוֹרָשָׁה.

(אַגָּדָה).

צִפֳּרִים יָפוֹת צָפוֹת בְּיַם הָאֲוִיר, נָעוֹת וָנָדוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמֵאֶרֶץ אֶל אֶרֶץ, שָׁרוֹת וּמְצַפְצְפוֹת חִידוֹת וָרָזִים. הַיְדַעְתֶּם, בָּנִים, אֶת הַצִּפֳּרִים הַלָּלוּ, אֶת נְדוּדֵיהֶן וְאֶת צִפְצוּפֵיהֶן?

הַיְדַעְתֶּם עַל מָה הֵן מַפְשִׁילוֹת אֶת צַוְּארֵיהֶן וּמְצַפְצְפוֹת לְחָשִׁים אֶל הַשָּׁמַיִם?

בֹּאוּ וַאֲסַפֵּר לָכֶם:

כְּשֶׁיָּצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, עוֹפְפוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל הַצִּפֳּרִים, אֲשֶׁר הָיוּ בָאָרֶץ. בֵּין הַצִּפֳּרִים הָיוּ רַבּוֹת אֲשֶׁר שָׁמְעוּ, כִּי עָתִיד בֶּן־עַמְרָם לָתֵת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן, וְהִתְאַוּוּ לִטְעֹם מִמֶּנּוּ. אַךְ הַלַּקְלְקָנִיּוֹת הָאֵלֶּה אָכְלוּ מִן הַמָּן, אֲשֶׁר הִשְׁאִירוּ דָתָן וַאֲבִירָם לְיוֹם הַמָּחֳרָת — וַתָּמוּתֶינָה.

אֲבָל הָיוּ צִפֳּרִים, אֲשֶׁר שָׁמְעוּ, כִּי הוֹלְכִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַר סִינַי, וְשָׁם יִפְתַּח לָהֶם אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם; וְהִנֵּה זֶה כְּבָר הִשְׁתּוֹקְקוּ לְהַבִּיט אֶל תּוֹךְ הַשָּׁמַיִם וְלִרְאוֹת אֶת הָאֱלֹהִים.

וְרַבּוֹת מִן הַצִּפֳּרִים הָאֵלֶּה שָׁמְעוּ, כִּי בֶן־עַמְרָם מַגְבִּיל אֶת הָהָר, לְבַל יֶהֶרְסוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָגֶשֶׁת אֵלָיו. וְהַצִּפֳּרִים, הֲלֹא יְדַעְתֶּם, אֵינָן אוֹהֲבוֹת „הַגְּבָלוֹת"; עַל כֵּן שָׁבוּ אֶל פִּי הַחִירוֹת וְעָמְדוּ שָׁם עַל בַּעַל צְפוֹן וְקִוּוּ לְהַבִּיט מִשָּׁם אֶל תּוֹךְ הַשָּׁמַיִם וְלִרְאוֹת אֶת הָאֱלֹהִים.

וּמִן אֵלֶּה הַנִּשְׁאָרוֹת הָיוּ רַבּוֹת, אֲשֶׁר נוֹעֲזוּ לְהַקְדִּים אֶת יִשְׂרָאֵל, וְעָמְדוּ עַל הָהָר מֵעֵבֶר לַגְּבוּל; הִנֵּה נִשְׂרְפוּ בַּבָּרָק הָרִאשׁוֹן, שֶׁהִבְרִיק עַל הַר סִינַי, וְלֹא זָכוּ לִשְׁמֹעַ אַף אֶחָד מִן עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת.

אֲבָל הַצִּפֳּרִים הַצְּנוּעוֹת הַמַּכִּירוֹת אֶת מְקוֹמָן, עָמְדוּ מֵאֲחוֹרֵי יַלְדֵי־יִשְׂרָאֵל, וְחִכּוּ לְרֶגַע פְּתִיחַת הַשָּׁמַיִם.

וּבְטֶרֶם פָּתַח אֱלֹהִים אֶת שָׁמָיו, הוֹדִיעַ לַמַּלְאָכִים, שֶׁהוּא חָפֵץ לָרֶדֶת בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ עַל הַר סִינַי לָתֵת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת תּוֹרָתוֹ.

וְהָיוּ שָׁם מַלְאָכִים, אֲשֶׁר הִרְהֲרוּ אַחֲרֵי מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאָמְרוּ: „רִבּוֹן הָעוֹלָמִים! כָּל מַה שֶּׁאַתָּה עוֹשֶׂה, אַתָּה עוֹשֶׂה רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל: קָרַעְתָּ בִּשְׁבִילָם אֶת הַיָּם, עָשִׂיתָ שְׁפָטִים בֶּאֱלִילֵי הָאָרֶץ, נִלְחַמְתָּ בִּשְׁבִילָם בַּעֲמָלֵק, גַּם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אַתָּה נוֹתֵן לָהֶם!? הֲלֹא קִנְאָה אַתָּה מֵטִיל בֵּין בְּרִיּוֹתֶיךָ. וַיַּעַנֵם אֱלֹהִים: „כָּל מַה שֶּׁאֲנִי נוֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, מִשֶּׁלָּהֶם אֲנִי נוֹתֵן לָהֶם; וְאַתֶּם שִׁמְעוּ וְתִוָּכְחוּ כִּי כֵן הוּא:

וַיַּבְרֵק הַבָּרָק וַיַּרְעֵם הָרַעַם, וַיִּטַּהֲרוּ אֶת הָעוֹלָם מִכָּל דֹּפִי וְחֶלְאָה; אָז נִתְפַּקְּחוּ כָּל הָעִוְרִים וְכָל הַחֵרְשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם.

וְהַצִּפֳּרִים הַצְּנוּעוֹת, שֶׁעָמְדוּ מֵאֲחוֹרֵי יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל, סָגְרוּ אֶת עֵינֵיהֶן וַתִּירֶאנָה מֵהַבִּיט הַשָּׁמַיְמָה; „דַּיֵּנוּ, שֶׁנִּשְׁמַע קוֹל אֱלֹהִים"—אָמְרוּ אֶל לִבָּן.

אָז נִגְלָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ עַל הַר סִינָי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִרְכִּינוּ[1] הָרֵי אֲרָרָט הַגְּבֹהִים וְהָאַלְפִּים הָעֲנָקִים וְכָל הֶהָרִים הָרָמִים — אֶת רָאשֵׁיהֶם לִפְנֵי הָהָר הַקָּטָן הַזֶּה, וְעַד הַיּוֹם אֵינָם יְכוֹלִים לְיַשֵּׁר קוֹמָתָם לְפָנָיו. וַהֲלֹא לְפִיכָךְ אַתֶּם רוֹאִים אוֹתָם גַּם הַיּוֹם כְּפוּפִים כַּעֲבָדִים לִפְנֵי אֲדוֹנָם וּלְעוֹלָם כָּךְ יַעֲמֹדוּ.—

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים עֲשֶׂרֶת דִּבְּרוֹתָיו: אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ... לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים... זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת... לֹא תִרְצָח — וְכֵן הָלְאָה.

[1] הִשְׁפִּילוּ, כָּפְפוּ.

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִבִּיטוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ שְׂמֵחִים וּמִשְׁתּוֹמְמִים: „הֲלֹא דִּבְּרוֹת כָּאֵלֶּה שָׁמַעְנוּ כְּבָר מֵאֲבוֹתֵינוּ, וַאֲבוֹתֵינוּ שְׁמָעוּם מֵאֲבוֹתֵיהֶם!" פָּתְחוּ וְאָמְרוּ: „תּוֹרָה שֶׁצִּוָּה לָנוּ משֶׁה מוֹרָשָׁה הִיא לִקְהִלַּת יַעֲקֹב מִימֵי אַבְרָהָם אָבִינוּ!"

וְהַמַּלְאָכִים, שֶׁלָּמְדוּ חוֹבָה עַל יִשְׂרָאֵל, שָׁמְעוּ וְנִכְלָמוּ.

רַק עַל דִּבּוּר אֶחָד הִתְקַשּׁוּ [1] יַלְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: עַל דִּבּוּר „כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ".

— וּמָה אִם אַבָּא אוֹמֵר: „צֵא וַהֲרֹג נְפָשׁוֹת"! וְאִמָּא אוֹמֶרֶת: „עֲבֹד לְצֶלֶם!" מַה נַּעֲשֶׂה?

יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל חָשְׁבוּ מְעַט בְּדָבָר זֶה, וְאַחֲרֵי כֵן אָמְרוּ: „כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה, וְאָז נִשְׁמַע וְנָבִין אֶת דְּבָרָיו, וְנֵדַע מַה לַּעֲשׂוֹת בְּמִקְרִים כָּאֵלֶּה!"

— יַצִּיב־יַצִּיב! [2] — צִפְצְפוּ הַצִּפֳּרִים בְּאָזְנֵיהֶם — נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע!

אָז יָרְדוּ הַמַּלְאָכִים וְקָשְׁרוּ לְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי כְתָרִים — כֶּתֶר בִּשְׁבִיל נַעֲשֶׂה וְכֶתֶר — בִּשְׁבִיל נִשְׁמָע.

וְהִתְפַּלְאוּ הַמַּלְאָכִים עַל יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל חָכְמָתָם הָרַבָּה, וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: „מִי גִּלָּה רָז זֶה לִבְנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב?" כִּי דָבָר זֶה הָיָה שָׁמוּר אֵצֶל הַמַּלְאָכִים בַּסּוֹד, כִּי הַשְּׁמִיעָה וְהַהֲבָנָה אֵינָהּ בָּאָה אֶלָּא מִתּוֹךְ הַמַּעֲשֶׂה! וְכֵן כָּתוּב עַל הַמַּלְאָכִים: „עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ!"

וְהַצִּפֳּרִים, אֲשֶׁר הָיוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, שָׁכְחוּ אֶת כָּל צִפְצוּפֵיהֶם וְזִמְרוֹתֵיהֶם, וְרַק אֶת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת זָכְרוּ, וַתְּעוֹפֵפְנָה אֶל אַרְצוֹת הַיִּשּׁוּב לְלַמֵּד אֶת בְּנֵי הָאָדָם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת.

וַתָּבֹאנָה לְאֶרֶץ אֱדוֹם, וַתִּתְיַצֵּבְנָה עַל הַגַּגּוֹת וְעַל הָעֵצִים הַגְּבֹהִים, וַתַּתְחֵלְנָה לְצַפְצֵף.

וְלֹא זָכְרוּ הַצִּפֳּרִים אֶת הַדִּבְּרוֹת כְּסִדְרָם, וְהִתְחִילוּ מִן: „כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ!"

שָׁמְעוּ הָאֲדוֹמִים וַיִּשְׂמְחוּ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ:

[1] קָשֶׁה הָיָה לָהֶם לַהֲבִינוֹ.

[2] אֱמֶת, אֱמֶת.

— אָבִי הָיָה רוֹצֵחַ, אֲבִי אַבָּא — גַּנָּב. כַּבֵּד אֲכַבֵּד אֶת אֲבוֹתַי, וְהָיִיתִי רוֹצֵחַ בַּיּוֹם וְגַנָּב בַּלָּיְלָה!

אֲבָל כַּאֲשֶׁר צִפְצְפוּ הַצִּפֳּרִים: „לֹא תִּגְנֹב! לֹא תִּרְצָח!" עָמְדוּ עֲלֵיהֶן הָאֲדוֹמִים וְקָרְאוּ:

— אִם לֹא נִגְנֹב וְלֹא נִרְצַח, הֲרֵי לֹא נִהְיֶה אֲדוֹמִים! בְּרַחְנָה מִזֶּה, פַּטְפְּטָנִיּוֹת!

וַיְגָרְשׁוּ אֶת הַצִּפֳּרִים מֵעַל גְּבוּלָם.

וַתָּבֹאנָה הַצִּפֳּרִים לְאֶרֶץ יָוָן, וַתַּעֲמֹדְנָה עַל הַגַּגּוֹת וַתַּכְרֵזְנָה: „בֹּאוּ יְוָנִים לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים מִן הַשָּׁמַיִם!"

וַיִּתְאַסְּפוּ הַיְוָנִים סְבִיבוֹת הַצִּפֳּרִים, וְהַצִּפֳּרִים הִתְחִילוּ קוֹרְאוֹת: כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ!

— אָבִי הָיָה חַמְסָן וְחַנְפָן — אָמַר יְוָנִי אֶחָד לְרֵעֵהוּ, וְאִמִּי — כָּמוֹהוּ; שְׁנֵיהֶם גָּנְבוּ וְגָזְלוּ, רִמּוּ וְשִׁקְּרוּ וְנִשְׁבְּעוּ לַשָּׁוְא, וַאֲנִי כַבֵּד אֲכַבֵּד אֶת שְׁנֵיהֶם וְאֵלֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר הִתְחִילוּ הַצִּפֳּרִים לְצַפְצֵף: לֹא תִגְנֹב! לֹא תִּרְצָח! לֹא תִשָּׂא! — עָמְדוּ עֲלֵיהֶם הַיְוָנִים בְּמַקְלוֹת וּבַאֲבָנִים:

— שׂוֹנְאִים! אוֹיְבֵי אֶרֶץ יָוָן הֵם אֵלּוּ! הַלְאָה, הַלְאָה מִגְּבוּלֵנוּ!

כֹּה נָעוּ וְנָדוּ הַצִּפֳּרִים הַטּוֹבוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, בַּקַּיִץ וּבַחֹרֶף, בַּיּוֹם וּבַלָּיְלָה, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁבָּאוּ עָשׂוּ לָהֶם חַג; אַךְ כַּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ לַ„לָּאוִין" שֶׁבַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, קָמוּ עֲלֵיהֶן וְגֵרְשׁוּ אוֹתָן מִתּוֹךְ הַיִּשּׁוּב.

וְהַמַּלְאָכִים, אֲשֶׁר לָמְדוּ חוֹבָה עַל יִשְׂרָאֵל, נִכְלְמוּ מְאֹד, וּמֵרֹב בּוּשָׁה לֹא שָׁבוּ אֶל הַשָּׁמַיִם, כִּי אִם נִשְׁאֲרוּ מִתַּחַת לָרָקִיעַ, וְהֵם הֵמָּה שָׂרֵי הָאֻמּוֹת — שִׁבְעִים בְּמִסְפָּר. וּבְכָל לֵיל שָׁבֻעוֹת נִקְרָאִים הֵם לִפְנֵי הַפַּמַּלְיָא [1] שֶׁל מַעְלָה, וְהֵם מַסְתִּירִים אֶת פְּנֵיהֶם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם מִבּוּשָׁה וְקוֹרְאִים בְּעַל כָּרְחָם וְאוֹמְרִים:

„תּוֹרָה צִוָּה משֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב!"

יְהוּדָה שְׁטֵיינְבֶּרְג.

[1] בֵּית־דִּין.





# ליל שבועות.

(זכרונות).

אמא התחננה אלי, כי אשכב לישן, ואבא מלא אחרי דבריה בגערה קלה, כי לא לנערים קטנים כמוני להיות ערים בלילה הזה. ואני—את חטאי אני מזכיר—התעקשתי. לא שמעתי לתחנוני אמי ולא שמתי לב לגערת אבי ואמר: יעבר עלי מה, ואנכי ער אהיה עד הבקר ואקרא עם זקני את ה„תקון שבעות" כחק לישראל. מודה אני הפעם, כי לא טוב עשיתי בהמרותי את פי הורי הטובים, אך... האל בשמים הוא יודע, איך חכיתי ללילה הזה עוד מימי הספירה הראשונים; ספרתי וחכיתי, ספרתי ויחלתי, ורוחי קצרה להגיע אל הלילה הנפלא הזה. ימי הספירה נדמו לי לים דאגה וצער שאני אנוס לעבר בו, וכו רק אי קטן אחד — ל"ג בעמר — אי עליז כלו, מכסה בעשבים ירוקים ובעצים רעננים, — רק יום אחד במשך כמה שבעות! ולסוף, כאשר הגעתי כבר אל החוף העליז והטוב, וכבר הכינותי מן הבקר את שני ה„תקונים", אחד בעדי ואחד בעד זקני, יצוו לי, כי אשכב ואישן!

לישן? אך מי כמוני יודע, כי בשנה אין האיש שומע ורואה מאומה, והרי הוא חשוב כמת, ומפני זה אין אני אוהב מעולם לישן הרבה. ואיכה יכלתי לבלות את הלילה הזה בצורת מת? ואני ידעתי גם ידעתי, כי זקני הטוב יספר ויבאר לי את כל הכתוב שם ב„תקון".

והנה הוא יושב לפני השלחן ונר כהה בידו, והוא מביט בעיניו הכהות על האותיות הישנות וקורא ב„תקון" ומבאר לי ואנכי שומע ומתענג.

קולו הרך והנעים יוצק נעימות בלבבי, ודברי הנעימים מצלצלים באזני כהד תרועת עם ישראל, כהד אשר יעוף דרך מאות בשנים.—ובכל זאת די עז בו להניע את מיתרי לבבי ולהעביר שנה מעיני המתאות בלילה הזה אך להביט ולראות.

זקני הפסיק בקריאתו וקם ממקומו.

— נצא מעט החוצה, בני, — אמר אלי.

יצאנו, וידי הקטנה חובקת באהבה את ידו הרועדת.

הלכנו צעדים אחדים וקירות ביתנו נראו לי מבחוץ קטנים־קטנים מאד לעמת כל הנראה לי מסביב. ומסביב נראה מרחק גדול מכל העברים, ורק ביתנו הקטן עומד ככתם שחור בתוך. והשדות משתרעים מסביב פה על הארץ, והשמים משתרעים מסביב שם במרום. הוי, העולם כה גדול, כה גדול... ואני עם זקני — רק שני אנשים חיים בעולם הגדול הזה.

— הבט נא, בני, — אמר זקני אלי, — וראה את הכוכבים. קטנים הם אך חיים וקימים לעד; ואלו הבינונו את לשונם, כי אז שמענו מפיהם הרבה הרבה מכל אשר נעשה בשמים ובארץ מאז היות ארץ ושמים. המה ראו בעיני אורם את מתן התורה על הר סיני; והם, הכוכבים, לא חפצו, כי תורד התורה מן השמים הטהורים על הארץ הקטנה והשחורה המכסה בדם אחים. — פה, בשמים, — טענו הכוכבים לפני אדון כל, — ישנם מלאכים בעלי שש כנפים, כרובים זכים וטובים, כוכבים נוצצים מלאי אור, גם שמש גדול עם קוי זהב הזורעים חם ואור, וגן העדן עם פרי החמד; הכל טהור, הכל זך, הכל קורא: קדוש! והארץ—כדור שחור כשחור הלילה, אדמה חשכה, קודרת, קרה ועניה בקוי אור, ואנשיה רעים וחטאים; איש איש שופך דם רעהו, איש איש גוזל הון רעהו, ואינם כדאים לזכותם בתורת הנצח והאור, תורת האלהים. הברואים השפלים ההם אינם יכולים להבינה, ותקל בעיניהם, ונמצא שמך, אדון כל, מתחלל... כה התחננו הכוכבים לפני רבון העולמים כל הלילה ההוא, וקולם נשמע מסוף העולם ועד סופו, וכל דרי מעלה קוראים בקול אחד, כורעים ומשתחוים ומתפללים ומתחננים: רבון העולמים! תנה הודך על השמים!

ואולם האיר הבקר וידמו הכוכבים וכל צבא המרום נדמו גם הם והנה קול יי קורא:

— חשכה וקרה היא הארץ ואני הנני נותן לה את תורתי — ואור לה וחם לה; כוכבים אין לארץ — ואני

הנני אומן על ברכי התורה אנשים חכמים ונבונים אשר יאירו לארץ ולדרים עליה ככוכבים בשמים; כרובים אין לארץ – ואני אגדל עליה ילדים טובים, ילדים אשר נפשם זכה וטהורה כטהר השמים, ולבבם מלא אהבה וטוב ככרובי מרום. והיתה הארץ החשכה והקרה לגן עדן, ואני – ארד ושכנתי בתוכה. ואז תזהיר הארץ ככל מאורי האור בשמים, תגביה למרום ותהיה לשמים חדשים, זבול שמש וכוכבים...

והקול הולך וחזק והקו' נשמע מסוף העולם ועד סופו.

וכבוד אלהים נגלה על הר סיני.

וקול אלהים קורא לבני ישראל: אני אדני!

ודבור אחרי דבור ישמע, – כל עשרת הדברים.

ומשה עלה אל האלהים ויורד את הלחות הכתובים באש שחורה על גבי אש לבנה.

ומאז מביטים הכוכבים בכל לילה ולילה ארצה בינון ובגעגועים רבים, וגרם יכהה מיום אל יום; מתגעגעים אל תורת האור, אשר תחלל פה על האדמה..."

וקול זקני נשמע לי כהד אגדה עתיקה, אשר הגיעה לאזני דרך מאות כשנים ותגע את מיתרי לבבי ותהום רוחי... אז חפצתי להיות לכרוב טהור בליל החג הזה, לעוף שמימה אל הכוכבים המזהירים אלי, כמו קוראים אותי עם זקני לעלות עליהם לטיל בין שורותיהם ולהתחמם לאורם...

– עתה נשוב הביתה, – אמר זקני אלי.

ורוח קלה עברה על פני בעמדי על מפתן הבית. אז נדמה לי, כי עתה היא למעלה אל הכוכבים העצובים ומספרת להם, כי העוו בני האדם את דרכם וכי התורה מתאבלת על אבדן שמיה הבהירים, והכוכבים שומעים ומתמלאים חמה על בני האדם הרעים שאינם יכולים לשמר את הפקדון היקר, שנמסר לידם מידי האל הטוב, אשר אמר להשוות את הארץ לשמים, את האנשים – למלאכים, את הילדים – לכרובים ועצי השדה לעצי החיים וכל הארץ לגן עדן.

ישבתי על יד זקני ואוסיף לשמע את התקון, אך דבריו לא לקחו עוד את לבבי. צר היה לי על הכוכבים המזהירים, אשר נשקפו לי עצובים ומלאים געגועים רבים...

זקני הוסיף לקרא את תקון השבעות, ואני, בשמעי דבר אשר לא ימצא חן בעיני, נופלת עלי תרדמה והתחלתי לנמנם. אז לקחני הזקן וישכיבני על מטתי ואישן מהר.

ישנתי וחלמתי: כוכבים בוכים... כרובים עצובים... לוחות אש... וילדים יפים... ועוד פעם כרובים ועינים כוכבים...

כאשר הקיצותי בבקר, אך פקחתי את עיני והנה עיני אמי הטובה מביטות עלי.

הבטתי אל העינים האלה ואראה גם בהן כרובים וכוכבים...

משה טייץ.

# מאגדות זקנתי.

– זקנתי, מדוע ישן שמואל כל היום וכל הלילה? – ישן הוא גם על זרועות אמא, כאשר תיניקהו, איננו פוקח את עיניו ואיננו מביט אלי, אף כי קורא אני לו?

– ישן הוא, בני, בימים הראשונים מרב עצבות על תורתו ששכח בצאתו לאויר העולם.

– תורה?! האם כבר למד תורה? הלא כל כך קטן הוא ואינו יודע עוד לדבר, גם „אמא" ו„אבא" אינו יכול לבטא עוד... הוא יודע רק לצעק ולבכות.

כן, בני. ובכל זאת למד כבר את התורה, את כל התורה למד; אך בצאתו לאויר העולם, בא מלאך וסטרו על פיו – וזה הוא החריץ, אשר על שפתו העליונה מתחת לחטמו. ומכיון שסטר לו מלאך על פיו, מיד שכח את למודו.

– לכן – הוסיפה זקנתי – שוכב הילד בעינים עצומות, – שוכב והוא שרוי בצער גדול. אין הוא רוצה להביט אל השמש – כי מה הוא אור השמש לעמת אור התורה שהאיר לו וכבה? – ויש שהוא צועק ובוכה, צועק ובוכה: צערו גדול מנשא...

– אבל, הגידי נא, זקנתי, הן גם על שפתי יש חריץ כזה, הגם אני ידעתי כבר את כל התורה?... ולמה זה סוטר המלאך על פי הילד? למה זה נשכח את התורה?

— לִלְמֹד, בְּנִי; צָרִיךְ — לִלְמֹד!... אִם יָגַעְתָּ — מָצָאתָ, וְאִם לָמַדְתָּ — יָדַעְתָּ. וְלוּלֵא שָׁכַח הַיֶּלֶד תַּלְמוּדוֹ לָמָּה לוֹ לִלְמֹד עוֹד? אֲבָל שְׁמַע, בְּנִי, וַאֲסַפֵּר לְךָ מַעֲשֶׂה יָפֶה:

— בְּטֶרֶם שֶׁיֵּצֵא הַיֶּלֶד לַאֲוִיר הָעוֹלָם, רֹאשׁוֹ בֵּין זְרוֹעוֹתָיו, וְיָדָיו עַל בִּרְכָּיו, וְנֵר דּוֹלֵק עַל רֹאשׁוֹ וּמֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ וּמַלְאָךְ בָּא וּמְלַמְּדוֹ, לֹא בְּאֹמֶר וְלֹא בִדְבָרִים — גַּם לֹא בִרְמִיזָה... נֵר דּוֹלֵק עַל רֹאשׁוֹ וּמֵאִיר לוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וְדוֹרוֹת אַחַר הוֹרוֹת בָּאִים וְעוֹבְרִים לְפָנָיו, הוֹר הוֹר וּגְדוֹלָיו, הוֹר הוֹר וְגִבּוֹרָיו, הוֹר הוֹר וַחֲכָמָיו. רוֹאֶה הוּא אֶת גֹּשֶׁן בְּמִצְרַיִם וְאֶת הַר סִינַי בַּמִּדְבָּר, אֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ עַל הַר הַמּוֹרִיָּה וְאֶת הַגּוֹלִים הַבּוֹכִים עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל, אֶת הָאָרֶץ הַשּׁוֹמֵמָה וְאֶת הַ„גָּלוּת" הַמָּרָה...

— אֲבָל הַגִּידִי לִי, זְקֵנָתִי, הֲכָל הַיְלָדִים שׁוֹכְחִים אֶת תּוֹרָתָם? —

— כֵּן, בְּנִי, כָּל הַיְלָדִים שׁוֹכְחִים אֶת הַתּוֹרָה; וּמַעֲשֶׂה בְּיֶלֶד שֶׁנּוֹלַד בִּשְׁנֵי רָאשִׁים...

— בִּשְׁנֵי רָאשִׁים?!...

— כֵּן, בְּנִי, יֶלֶד בִּשְׁנֵי רָאשִׁים... גּוּפוֹ הָיָה כְּגוּף כָּל הָאֲנָשִׁים, אֲבָל שְׁנֵי רָאשִׁים הָיוּ לוֹ: רֹאשׁ אֶחָד מִפָּנִים וְרֹאשׁ אֶחָד מֵאָחוֹר. וּמֵצַח הָיָה לְכָל רֹאשׁ, וְעֵינַיִם מִתַּחַת כָּל מֵצַח, וְאַף, וּשְׂפָתַיִם וְסַנְטֵר לְכָל אֶחָד מֵהֶם; וּכְשֶׁיָּצָא לַאֲוִיר הָעוֹלָם בָּא מַלְאָךְ וּסְטָרוֹ עַל שְׂפָתוֹ הָעֶלְיוֹנָה בְּרֹאשׁ אֶחָד. הַיֶּלֶד הִתְחִיל בְּחִתּוּלָיו וְהֻשְׁכַּב עַל יַד אִמּוֹ. וְהַיֶּלֶד צוֹעֵק וּבוֹכֶה, פִּיו פָּתוּחַ, חָפֵץ הוּא לֶאֱכֹל, וַיֵּינִיקוּ אוֹתוֹ — וַיִּדֹּם. דּוּמָם שׁוֹכֵב הַיֶּלֶד וְעֵינָיו עֲצוּמוֹת. פָּנָיו עֲגוּמִים, עֲגוּמִים מְאֹד, צַעַר עָמֹק שָׁפוּךְ עֲלֵיהֶם — צַעַר שֶׁל בַּעַל חַי אִלֵּם, עִוֵּר וְחֵרֵשׁ...

שְׁנֵי יָמִים עָבְרוּ, וְאִישׁ לֹא רָאָה, וְאִישׁ לֹא יָדַע, כִּי שְׁנֵי רָאשִׁים לַיֶּלֶד. וַיְהִי בֹקֶר — יוֹם שְׁלִישִׁי.

מַכְאוֹבוֹת הָאֵם הוּקַלּוּ מְעַט וַתֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה.

וַתִּקַּח אֶת הַיֶּלֶד עַל זְרוֹעוֹתֶיהָ לְהִתְבּוֹנֵן עָלָיו, וַיְהִי בְּהַבִּיטָהּ אֶל עָרְפּוֹ — וְהִנֵּה: פָּנִים!

פָּנִים מְאִירִים וְעֵינַיִם גְּדוֹלוֹת פְּקוּחוֹת וּמַבִּיטוֹת אֵלֶיהָ יָשָׁר — הָאֵם הִתְעַלְּפָה...

וְהַיֶּלֶד עָמַד וְקָרָא לְעֶזְרָה:

— חוּשׁוּ, הַצִּילוּ — אִמָּא הִתְעַלְּפָה...

אָז בָּא הָאָב הַחַדְרָה.

וְהַיֶּלֶד עוֹמֵד לְפָנָיו עַל הַמִּטָּה וְקוֹרֵא אֵלָיו:

— אַבָּא, אַבָּא, אַל תִּירָא מִפָּנַי... בִּשְׁנֵי רָאשִׁים נוֹלַדְתִּי וְהַמַּלְאָךְ בָּא וְסָטַר עַל פִּי בְרֹאשִׁי הָאֶחָד וַיִּשְׁכַּח לִסְטֹר עַל פִּי גַם בְּרֹאשִׁי הַשֵּׁנִי — וְעַתָּה הִנְנִי זוֹכֵר אֶת כָּל אֲשֶׁר לָמַדְתִּי בְּטֶרֶם שֶׁנּוֹלַדְתִּי: נֵר הָיָה דוֹלֵק עַל רֹאשִׁי וְהֵאִיר לִי מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ — צָפִיתִי אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ וְאֶת כָּל הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידִים לִהְיוֹת... וְעַתָּה דְּבָרִים גְּדוֹלִים, דְּבָרִים חֲשׁוּבִים לִי לְהוֹדִיעַ; וְאַתֶּם אַל תִּפְחֲדוּ וְאַל תִּירְאוּ, לְכוּ וְאִמְרוּ לָרַב, כִּי יָבֹא הֵנָּה — וְיִשְׁמַע מַה בְּפִי...

וַאֲנָשִׁים וְנָשִׁים בָּאִים הַבַּיְתָה, כֻּלָּם מִתְפַּלְּאִים לִרְאוֹת וְלִשְׁמֹעַ.

הָרַב בָּא.

אָז הִתְעַטֵּף הָרַב בְּטַלִּיתוֹ וַיִּקְשֹׁר תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ וְעַל זְרֹעוֹ, וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי הַיֶּלֶד הַהוּא —

— שָׁלוֹם לְךָ, רַבִּי! — קָרָא הַיֶּלֶד.

— שָׁלוֹם לְךָ, רַבִּי וְאַלּוּפִי! — עָנָה הָרַב, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו כְּשָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת.

וַאֲנָשִׁים וְנָשִׁים עוֹמְדִים מֵאַחֲרֵי הָרַב — כֻּלָּם מִשְׁתָּאִים וּמַחֲרִישִׁים.

אָז פָּתַח הַיֶּלֶד אֶת פִּיו וַיֹּאמַר:

— רָאִיתִי אֶת כָּל הַמּוֹצְאוֹת אֶת בְּנֵי עַמִּי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְצָם וּבְכָל אַרְצוֹת גָּלוּתָם. רָאִיתִי אֶת הַלֶּהָבָה הַגְּדוֹלָה, אֲשֶׁר אָכְלָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֶת כָּל כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל; רָאִיתִי אֶת כָּל הַמְּדוּרוֹת, אֲשֶׁר עָרְכוּ לָהֶם בְּכָל אַרְצוֹת פְּזוּרֵיהֶם, רָאִיתִי אֶת נַהֲרֵי נַחֲלֵי דָמָם הַשָּׁפוּךְ עַל אֱמוּנָתָם וֵאלֹהֵיהֶם... וְהַדָּם הָרוֹתֵחַ הַזֶּה טִפְטֵף וּבָא טִפִּין טִפִּין אֶל תּוֹךְ עוֹרְקַי, אֶל תּוֹךְ לְבָבִי — הַדָּם הַזֶּה הֵבִיא אֶת כָּל תּוֹרַת עַמִּי אֶל קִרְבִּי... אַלְפֵי דוֹרוֹת עָבְרוּ — וְדָמָם שׁוֹטֵף בִּי... רִבְבוֹת אַחֵינוּ נֶהֶרְגוּ עַל אַרְצֵנוּ, עַל עַמֵּנוּ וְעַל דָּתֵנוּ — וְאַנְחָתָם הָאַחֲרוֹנָה סוֹעֶרֶת בְּקִרְבִּי... בָּנִים טוֹבִים וְנֶאֱמָנִים לְעַמָּם חָשְׁבוּ מַחְשֶׁבֶת הַגְּאֻלָּה הַגְּדוֹלָה — וְהַמַּחֲשָׁבָה הַהִיא רְשׁוּמָה עַל לוּחַ לִבִּי... עַתָּה שִׁמְעוּ אֵלַי וְאַגִּידְכֶם דָּבָר... מוֹפְתִים יִהְיוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

— הָס! — קָרָא הָרַב — אַל תַּגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית! אֵין מְגַלִּין אֶת הַקֵּץ...

וְהַיֶּלֶד מוֹסִיף וּמְדַבֵּר:

כּוֹכָב גָּדוֹל יֵרָאֶה בִּשְׁמֵי־הַשָּׁמַיִם, וּמִסָּבִיב לוֹ כְּהוּר שֶׁל אֵשׁ שְׁחוֹרָה. שְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשִׁים לַיְלָה יֵרָאֶה הַמַּרְאֶה בַּשָּׁמַיִם...

— דֹּם! — קָרָא אֵלָיו הָרַב שֵׁנִית, וַיִּקְרָא אֶל הָאֲנָשִׁים הַמְמַלְּאִים אֶת הַבַּיִת:

— מַהֲרוּ וּצְאוּ כֻלְּכֶם מִזֶּה, וַעֲשָׂרָה מִכֶּם יָשׁוּבוּ הֵנָּה עֲטוּפִים בְּטַלִּיתוֹת, וְאָנֹכִי אַשְׁבִּיעֵהוּ אָז — לְהִשְׁתַּתֵּק...

וְהַיֶּלֶד מְמַהֵר וְאוֹמֵר:

— וְאַחֲרֵי הַכּוֹכָב הַזֶּה תּוֹפִיעַ בַּשָּׁמַיִם קֶשֶׁת אֲדֻמָּה כַּדָּם — עֶשְׂרִים יוֹם וְעֶשְׂרִים לַיְלָה תַּעֲמֹד הַקֶּשֶׁת בַּשָּׁמַיִם... אַחֲרֶיהָ תָּבֹאנָה סוּפוֹת וּסְעָרוֹת נוֹרָאוֹת, רְעָמִים יִרְעֲמוּ וּבְרָקִים יַבְרִקוּ וְהָרְעָמִים וְהַבְּרָקִים בְּלוּלִים וּמְעֹרָבִים... אָז יִהְיֶה חֹשֶׁךְ עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, כְּמִסְפַּר הַשָּׁנִים, אֲשֶׁר הָלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. וְאַחֲרֵי הַחֹשֶׁךְ יִהְיֶה אוֹר — אוֹר גָּדוֹל — אוֹר...

— דֹּם! — קָרָא הָרַב, וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים עֲטוּפֵי־טַלִּית נִכְנְסוּ הַחֶדְרָה.

הַיֶּלֶד נִשְׁתַּתֵּק רֶגַע. דְּמָמָה בַבָּיִת. אֵימָה גְדוֹלָה נוֹפֶלֶת עַל הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱסָפִים. אָז פָּרַשׂ הָרַב אֶת כַּפָּיו וַיִּפְתַּח אֶת פִּיו וַיֹּאמֶר: — „הִנְנִי מַשְׁבִּיעֲךָ בִּפְנֵי עֵדָה זוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם לְהָשִׁיב אֶת רוּחֲךָ לַמָּרוֹם — וּלְחַכּוֹת שָׁם עַד עֵת קֵץ! . . ."

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֵשִׁיב הַיֶּלֶד אֶת רוּחוֹ אֶל הָאֱלֹהִים.

לְפְמַן לֵוִין.



אֲרֻחַת הַבֹּקֶר שֶׁל נָמֵר בֶּן־תַּרְבּוּת.



# דָּקְטוֹר שְׁלֹמֹה רֻבִּין.

(לְמְלֹאת לוֹ שְׁמֹנִים שָׁנָה).

בְּיוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח חָגַג סוֹפְרֵנוּ הֶחָכָם הַיָּשִׁישׁ דָּקְטוֹר שְׁלֹמֹה רֻבִּין אֶת יוֹם הֻלֶּדֶת הַשְּׁמוֹנִים שֶׁלּוֹ. מְעַטִּים הֵם בְּקֶרֶב סוֹפְרֵינוּ הָעִבְרִים, אֲשֶׁר זָכוּ לִשְׁנוֹת גְּבוּרָה (שְׁנוֹת הַשְּׁמוֹנִים נִקְרָאִים „שְׁנוֹת גְּבוּרָה") כְּסוֹפְרֵנוּ הֶחָכָם הַזֶּה, כַּאֲשֶׁר מְעַטִּים הֵם גַּם בְּקֶרֶב הַסּוֹפְרִים הָעִבְרִים אֲשֶׁר הִגְדִּילוּ לַעֲשׂוֹת בְּסִפְרוּתֵנוּ כְּהֶחָכָם הַיָּשִׁישׁ הַזֶּה. עַל כֵּן יָקָר לָנוּ הֶחָג הַזֶּה מִשְׁנֶה יָקָר וּמִשְׁנֶה שִׂמְחָה שֶׂמַּחְנוּ בוֹ.



רַבִּי שְׁלֹמֹה רֻבִּין נוֹלַד בְּיוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח שְׁנַת תַּקְפּ"ג בְּעִיר הוֹלִינָה אֲשֶׁר בְּגַלִּיצְיָה, לְהוֹרִים טוֹבִים וִישָׁרִים מְאֹד. יְמֵי יַלְדוּתוֹ וִימֵי נְעוּרָיו עָבְרוּ עָלָיו בִּמְנוּחָה, כִּימֵי הַשְּׁלֹחַ הַהוֹלְכִים לְאַט. בְּאֹרַח סְלוּלָה הָלַךְ וְהִתְקַדֵּם הָלְאָה, הָלְאָה בַּלִּמּוּדִים, וְכִשְׁרוֹנוֹתָיו הִתְפַּתְּחוּ יוֹתֵר וָיוֹתֵר בְּהַדְרָגָה וּבִסְדָרִים יְשָׁרִים. בִּנְעוּרָיו לָמַד בַּחֶדֶר כְּכֹל יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְטַיֵּן בְּכִשְׁרוֹנוֹתָיו מִכָּל בְּנֵי גִילוֹ, אַחַר לָמַד בַּיְשִׁיבָה וַיִּרְכֹּשׁ לוֹ יְדִיעָה רַבָּה וַעֲמֻקָּה בַּתַּלְמוּד וּבִמְפָרְשָׁיו. גַּם בְּחָכְמַת הַקַּבָּלָה[1] הִנֵּה שְׁלֹמֹה הַצָּעִיר וַיַּעֲמֵק בְּסִפְרֵי הַמְּקֻבָּלִים הַגְּדוֹלִים וַיִּקֶן לוֹ יְדִיעָה עֲמֻקָּה בַּחָכְמָה הַזֹּאת.

כַּאֲשֶׁר מָלְאוּ לוֹ עֶשְׂרִים שָׁנָה הֵחֵל לִלְמֹד שְׂפוֹת אֵירוֹפָּה וְלַהֲגוֹת בְּסִפְרֵי חַכְמֵי הָעַמִּים וְכִשְׁרוֹנוֹתָיו עָמְדוּ לוֹ גַּם הַפַּעַם לִקְנוֹת הַרְבֵּה חָכְמָה וָדַעַת. אָז הֵחֵל לַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדָתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּסִפְרוּתֵנוּ. אֲבָל הוּא לֹא עָסַק בְּפֵרוּשֵׁי הַמִּקְרָאוֹת הַקָּשִׁים וּבִכְתִיבַת חֲרוּזִים לְשֵׁם שִׁירָה, כְּמִנְהַג מַשְׂכִּילֵי הַדּוֹר הַהוּא, כִּי אִם שָׂם לוֹ לְמַטָּרָה לְלַמֵּד אֶת צְעִירֵי בְּנֵי עַמּוֹ חָכְמָה וְדַעַת הָעוֹלָם. הוּא תִּרְגֵּם אֶת הַמִּכְתָּבִים הַפִּלּוֹסוֹפִים שֶׁל הַמְּשׁוֹרֵר הַגֶּרְמָנִי הַגָּדוֹל פְרִידְרִיךְ שִׁילֶר וְאֶת הַטְּרַגֶּדְיָה „אוּרִיאֵל אַקּוֹסְטָה" שֶׁל הַמְּשׁוֹרֵר גּוּצְקוֹב.

אַחַר הֵחֵל לְחַבֵּר סְפָרִים יְקָרִים בְּחָכְמַת יִשְׂרָאֵל, בָּהֶם תַּרְגּוּם הַחִבּוּר הַמְּהֻלָּל שֶׁל הַפִּילוֹסוֹף הַיְּהוּדִי הַגָּדוֹל בָּרוּךְ שְׁפִּינוֹזָה, סְפָרִים, שֶׁעָשׂוּ לוֹ שֵׁם עוֹלָם בְּסִפְרוּת יִשְׂרָאֵל. בְּעַד סִפְרוֹ שֶׁכָּתַב גֶּרְמָנִית עַל שְׁפִּינוֹזָה וְהָרַמְבַּ"ם כִּבְּדוּהוּ רָאשֵׁי הָאוּנִיבֶרְסִיטָה אֲשֶׁר בְּוִינָה בְּתֹאַר דָּקְטוֹר לְחָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָה.

כַּאֲשֶׁר הֵחֵל סוֹפְרֵנוּ הַלְאֻמִּי הַגָּדוֹל פֶּרֶץ סְמוֹלֶנְסְקִין (זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה!) לְהוֹצִיא אֶת יַרְחוֹנוֹ „הַשַּׁחַר" הָיָה הוּא אֶחָד מֵעוֹזְרָיו הַתְּמִידִים וְהֶעֱשִׁיר אֶת חוֹבְרוֹת הַיַּרְחוֹן הַזֶּה בְּמַאֲמָרָיו וּבִסְפָרָיו הַמְּחֻכָּמִים. וְאוּלָם לֹא בְּ„הַשַּׁחַר" בִּלְבַד, כִּי גַם בְּכָל הַמְּאַסְּפִים הָעִבְרִים, שֶׁיָּצְאוּ וְיוֹצְאִים לָאוֹר בְּסִפְרוּתֵנוּ הַחֲדָשָׁה, אָנוּ מוֹצְאִים אֶת מַאֲמָרֵי הֶחָכָם הַיָּשִׁישׁ הַזֶּה, וְכֻלָּם מְלֵאִים חָכְמָה וָדַעַת וְנִקְרָאִים בְּעִנְיָן רַב.

וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה לַמְרוֹת זִקְנָתוֹ הַמֻּפְלֶגֶת לֹא עָזַב אֶת עֵטוֹ מִיָּדוֹ. וּבְרַעֲנַנּוּת הַנֹּעַר וְדַעַת זְקֵנִים מְיֻשֶּׁבֶת עַד לְהַפְלִיא הוּא מוֹסִיף לְהַעֲשִׁיר אֶת סִפְרוּתֵנוּ בְּפִרְיֵי רוּחוֹ הַכַּבִּיר.

וְלֹא רַק כְּסוֹפֵר, כִּי גַם כְּאִישׁ מְצֻיָּן הֶחָכָם הַיָּשִׁישׁ הַזֶּה מְאֹד. הֲלִיכוֹתָיו הַנְּעִימוֹת עִם כָּל אָדָם, עַנְוָתוֹ, תֹּם לִבּוֹ וְיֹשֶׁר מִשְׁפָּטָיו עַל אֲנָשִׁים, גַּם עַל מִתְנַגְּדָיו, מוֹכִיחִים מַה טּוֹבָה וַעֲדִינָה נַפְשׁוֹ בוֹ. עַל כֵּן לֹא יִפָּלֵא, כִּי נֶפֶשׁ כָּל יוֹדְעָיו קְשׁוּרָה בוֹ וּכְבָנִים אֶת אֲבִיהֶם וּמוֹרָם יְכַבְּדוּהוּ וַיֶּאֱהָבוּהוּ.

וְאָנוּ מְבָרְכִים אֶת הֶחָכָם הַיָּשִׁישׁ הַזֶּה, כִּי יַאֲרִיךְ עוֹד יָמִים רַבִּים אִתָּנוּ וְהוֹסִיף לְהַעֲשִׁיר אֶת סִפְרוּתֵנוּ בְּחָכְמָתוֹ הָרַבָּה.

בֶּן־צִיּוֹן.

[1] חָכְמָה יְדוּעָה בְּתוֹרַת דַּעַת אֱלֹהִים.




## הפרעות בקישינוב.

והחדשות הפעם, אחי הקטנים, ישנות נושנות הנה, והישנות מרות כמר המות, מרות כמר גלותנו. ואתם אם שמעתם מעט מדברי ימי עמנו אחרי חרבן ארצו ומקדשו, וידעתם אף מעט מן החרבנות הרבות שחלו בעמנו, את נהרי נחלי הדם, דם ישראל, אשר כסו את פני כל כדור הארץ, את אלפי החללים, חללי ישראל, אשר נפלו מידי אויביהם חנם, את רבבות הגבורים הקדושים, אשר ידעו לא רק לחיות באמונתם, כי אם גם למות עליה — אם יודעים אתם, אחי הקטנים, מעט מכל המעשים הנוראים האלה, הלא תגידו גם אתם, כי אף ישנות נושנות אני מספר לכם הפעם. כי על אחד הפרקים מדברי ימי ישראל אני חוזר עמכם בזה. ואולם הישנות האלה התחדשו הפעם בכל עזוז נוראותיהן, ו„קדושים״ חדשים נוספו על רבבות הקדושים בעמנו, שנהרגו ונשחטו ועונו בכל מיני ענויים על עמם ואלהיהם. ואתם, אחי הצעירים, הלא תדעו מי ומי הם.

אסון נורא בא על בני עמנו באחת הערים הגדולות בדרום רוסיה, היא העיר קישינוב.

ביום הששי לחדש אפריל (הוא יום אסרו חג הפסח כ״ג ניסן), ימי חג הפסח לאזרחים, התנפלו המונים המונים מן האספסוף על הרחובות שבני עמנו יושבים שם ויפרעו בהם פרעות נוראות: שדדו, חמסו והשחיתו את כל רכושם, הרגו, שחטו, תלו וענו בענויים נוראים את כל אשר נפל בידיהם, גם על זקנים ונשים לא חסה עינם, גם על ילדים קטנים לא חמלו. ומעשי השד והרצח והאכזריות האלה ארכו, שני ימים רצופים, והשוטרים לא יכלו לעצר בעד הפרעות.

העתון הרוסי *С.-Петербургскія Вѣдомости* מתאר את הפרעות בדברים האלה:

„ביום הששי לחדש אפריל נאסף המון חוגג גדול מן האספסוף אל הכבר טשופלינסקי, ששם ערכו שלחנות לממכר מאכלים שונים והכינו נדנדות[1] לכבוד החג. בין האספסוף הגדול הזה נמצאו גם יהודים מספר, אשר באו לראות כאשר יחגו בני עם הארץ את חגם. בשעה השתים עשרה התעורר ההמון פתאם וקולות נשמעו: הכו ביהודים! היהודים שעמדו שם מהרו להמלט על נפשם ו„בחורים״ רבים מן ההמון רדפו אחריהם. באותה העת התפזרו בני האספסוף לרחובות רבים בקולות קוראים: עורה! עורה! ויחלו לנפץ באבנים את חלונות בתי היהודים. נפץ החלונות, שבר הדלתות, הקריאות הפרועות של ההמון השכור, אשר התבוללו ביליל הנשים והילדים הנפחדים עלו עד לב השמים. גם לב אבן היה צריך להתפוצץ לשמע היללה הנוראה של הנפשות האמללות האלה. כעבר חצי שעה פשט ההמון הפרוע על הכבר אשר לפני בית התחנה. שם התחוללו נוראות שאין להארך בדברים. את היהודים שפגשו שם הכו באכזריות רצח עד אשר שכבו בלי כח לארץ. יהודי אחד עבר שם בעגלת הטרמוי, ואך ראוהו הורידוהו לארץ והכוהו הכה ופצוע עד אשר חשבוהו למת. את הבתים הקטנים של היהודים העניים הרסו והחריבו עד היסוד, ורכושם המעט וכלי הבית הדלים השלכו החוצה ונקרעו ונשחתו ונשברו. ענן של נוצות התרומם באויר ויכס את כל הרחובות מסביב. בשעה השלישית אחרי הצהרים נשמעו קולות הפורעים גם ברחובות הראשים אשר עברו שם וינפצו את שמשות החלונות.

בערב נפוצו השודדים והמנוחה שבה ברחובות העיר. היהודים חשבו, כי כבר עברה הרעה והפרעות לא תתחדשנה עוד. ואולם ביום המחרת אך האיר הבקר נאספו המונים המונים ברחובות רבים על המחסנים[1] הגדולים ויבזו וישחיתו את כל אשר בהם. והם חמושים בפטישים, בקרדמות ובמוטות־ברזל, וברגע התנפלו מיני אריג יקרים נקרעו ונשחתו והשלכו אל הרחובות: בגדים, כובעים ונעלים נחטפו לעיני כל. רבים מהשודדים פשטו מעליהם את סחבותיהם לעיני השמש וילבשו בגדים יקרים, ורבים מהם אספו הרבה שלל עד אשר לא יכלו שאתם לבתיהם. ובשעה שאלה שדדו והשחיתו את רכוש היהודים, עברו גדודי שודדים ברחובות אחרים ורצחו נפשות בענויים נוראים, אשר תסמר שערת איש לשמעם. היהודים ההם עזבו מרב פחד בתיהם ורכושם ויתחבאו הם וילדיהם במרתפים, בעליות־הגגות ובכל אשר מצאו. אך השודדים לא אמרו די ברכוש אשר מצאו; כי התאוו לקחת גם את נפש בעליהם, ואת כל אשר מצאו הרגו ולא חמלו. גם את בתי הכנסיות בזזו והחריבו ואת ספרי התורה קרעו לקרעים ויטנפום וישליכום אל הרחובות. „קץ ליהודים ולתורתם!״ קראו השודדים הפרועים ואת השמשים אשר עמדו להגן על ספרי התורה לבל יחללו, הרגו באכזריות נוראה. והקול יצא כי גדוד שודדים חדשים באים העירה ותתחזקנה ידי הפורעים ויוסיפו לשלל, להרג ולהשמיד ביתר עז ויתר אכזריות עד הלילה״.

ביום השלישי הצליח בידי השוטרים להשקיט את הפרעות ומנוחת בית הקברות שררה בעיר.

„אין דברים ואין צבעים״, — אומר סופר העתון „נובוסטי״ — „לתאר את כל הנוראות שעשו השודדים ליהודים בקישינוב״. ואמנם נוראים הם העינויים שעשו הרוצחים לאחינו המסכנים ואין לתארם בדברים ואך אפס קצתם נודיע: ילדים השלכו מן הדיוטה השלישית

[1]) *Качели*.

[1]) מחסן — מאגאזין *(Магазины)*.

אל מרצפת הרחוב, עולל אחד נקרע לשנים, נער אחד תלמיד בית הספר למסחר, בנימין ברונוביץ, נחנק והשלך לבית הכסא; ליהודיה אחת תקעו מסמרי ברזל בחטמה והכו עליהם בפטיש עד אשר עברו דרך עצם הגלגלת. השודדים באו אל בית יהודי זקן אחד והוא נתן להם את כל כספו והתחנן אליהם כי ישאירוהו בחיים, אך הם ענוהו: „גם את כספך גם את נפשך נקח" — ויהרגוהו. ליהודי אחד פתחו בסכין את בטנו וימלאוהו נוצות. נער אחד, בריטשניר שמו, בא אל בית הוריו, ובראותו את אביו ואחיו שוכבים הרוגים על הרחוב נפל עליהם בקול נורא: פה נשפך דם אבי ואחי!! — וישתגע כרגע. עתה הוא שוכב בבית החולים והרופאים אומרים כי מסכן הוא מאד".

סופר „הזמן" כותב: „רבי משה צבי קיגל, זקן בן ששים שנה שמש בבית הכנסת, נרצח לפני ארון הקודש באכזריות נוראה בעמדו עטוף בטליתו להגן על ספרי התורה. אני בעיני ראיתי את הקדוש הזה. ראשו וזקנו הלבנים כשלג, פניו היפים הזכים מחלב, עוררו בי זכר אחד מעשרה הרוגי מלכות, את רבי חנניה בן תרדיון. רבי דוד בן אברהם חריטון נמצא בארון עץ העשוי למת. הילד מיכאל בן ישעיהו נמצא מת בתנור. גם נערה אחת בת שתים עשרה שנה נמצאת בין ההרוגים. לצערי הגדול אין אתנו יודע את פרטי הרצח של יתר ההרוגים. ראיתי את פני כלם. כלם הכו על ראשם במטילי עץ וברזל. אחד נשחט בצוארו. יש גם מדקרים בסכינים.

איש אחד, דוד ויסמן שמו, היה עור בעינו האחת מילדותו ועתה נקרו גם את עינו השנית. האמלל בכה ויתחנן אל הרוצחים לקחת גם את נפשו אך את ה„חסד" הזה מנעו ממנו".

כחמשים איש נהרגו. שמונים וחמשה נפצעו פצעים אנושים, והם מפרפרים עתה בין החיים והמות, ויותר מארבע מאות איש נפצעו פצעים לא־אנושים כל כך, והם מוטלים בבית החולים העברי, מלבד הפצועים היכולים עוד לעמד על רגליהם והמה באים רק אל בית החולים לחבש את פצעיהם.

וברחובות היהודים מה נורא החרבן. החניות ריקות, הבתים הרוסים, שברי רהיטים ונוצות מכסים את הרחוב. אלפי משפחות נשארו בחוצות בלי מעון ומחסה, בלי בגד ומזון. אנשים שמצאו מחיתם בעמל כפיהם ברוחה, ובהם גם עשירים. היו למחסרי לחם; מאות אלמנות אמללות ויתומים עזובים נודדים אנה ואנה, רעבים הם וערומים, אך הם בוכים ומיללים לא ללחם כי אם לבעליהם ולאבותיהם, אשר לקחו מעל ראשם.

גדול הוא האסון ונורא מאד!

ואחינו בני ישראל הרחמנים בני הרחמנים מכל הערים הקרובות והרחוקות ממהרים לשלח נדבות לעזרת אחיהם האמללים. גם רבים מן הנוצרים מנדבים לטובת השדודים האמללים. (כי רבים מן העתונים הרוסים מתמרמרים מאד על הפרעות האלה). ואולם כל הנדבות הרבות אך כטפה הן אל הים לעמת המחסור השורר בין השדודים האמללים. אבל נורא מכל הוא מצב היתומים הרכים אשר אבדו להם אבותם בימי הרעש האלה.

ואתם, קוראינו הצעירים, אשר לב רך וטוב, לב עברי המלא רחמים לכם, אתם המתענגים על נעימות האהבה אשר ישביעוכם הוריכם הטובים, הלא תחושו בצערם של חבריכם הקטנים האלה שאבותיהם „הקדושים" לקחו מעל ראשם ותנדבו דבר־מה למענם.

והנה המרשה של הציונים האדון הנכבד אברהם מנחם אוסישקין מציע ליסד קפה מיחדת בעד היתומים האלה, כדי לחנכם לאכרים עברים בארץ אבותינו. חושו אפוא לעזרתם, ילדים עברים!

### ואלה שמות ההרוגים הקדושים: *)

יחיאל זלצר, משה מחלין, יהושע ברלדסקי, קפיל קגרסקי, יעקב טוניק, אברהם כהן, מרדכי מנדיק, ישראל אולמר, ישראל סלישטשין, בנימין ברנוביץ, זוסמן פנרושי, בן ציון גלנטר, חיים ליב גולדם, דוד חצקלויץ, שמחה וולף הירש ליס, אידל קרופניק, יצחק מאיר קרופניק (בנו), דרכמן, מרדכי גרינשפון, יצחק דוד ביליצקי, יוסף קנטור, הירש בולנר, חיים ניסנזון, שמואל ברוך אורמן, אברהם וינשטן, משה הירש רינל, (קינל?) אהרן ברכמן, יצחק רוזנפלד, יוסף הירש גרינברג, דוד חריטון, קלמן מלויץ, קילה מזה, ריזה קצף, חיה שרה פנרושי, אטל ברגר, פיניה ספיבק, חיה לאה קינלמן, פינה וולר, שמעון פישמן (בן 10 שנים), מיכאל לושק (בן 2 שנים).

*) הרשימה הזאת נתפרסמה ביום ג' א' אייר.

---

### עזרה!

ילדים טובים, השמעתם
מה שקרה בקישינוב?
בתי אחינו שם שדדו,
דמם נשפך שם לרב.

הרס, חרבן בכל עברים
סופת־נוצות, נחלי־דם;
נורא מצב האמללים,
איום, מרגיז שבר־עם...

ילדים קטנים שם רטשו
הרגו יחדו אב ואם;
אלפי יהודים שם רששו
אף נשארו בלי מתום.

היכלי קדש שם חללו
הטמאו ברגל זר;

סִפְרֵי־תוֹרָה, סְגֻלּוֹת חֶמְדָּה,
שָׁם נִקְרְעוּ בִּידֵי צָר...

תְּנוּ נָא לָמוֹ מִפְּרוּטוֹתֵיכֶם —
— אַל לָכֶם מַעֲדַנֵּי־צוּף! —
הֵן כָּכֶם גַּם הֵם הִתְעַנְּגוּ
בְּבֵית אֲבוֹתָם עַל כָּל טוּב!...

תְּנוּ אֲגוֹרוֹת, תְּנוּ גַם שְׁקָלִים,
יִתֵּן מִי שֶׁיּוּכַל תֵּת;
תְּנוּ לִקְטַנִּים הָאֻמְלָלִים
שֶׁנִּתְיַתְּמוּ וּבְלֹא־עֵת...

חוּשׁוּ, חוּשׁוּ, יְלָדִים טוֹבִים,
תְּנוּ לְיָתוֹם דַּל — וֶחְיִי;
וּמֵאָסוֹן וּמִפְּרָעוֹת
אָז יִשְׁמָרְכֶם אֲדֹנָי...

פֶּסַח קַפְלָן.

---

## רְשִׁימַת הַנְּדָבוֹת לְטוֹבַת יְתוֹמֵי קִישִׁינוֹב.

אֲנַחְנוּ הַיְלָדִים הַחֲתוּמִים מַטָּה שׁוֹלְחִים בָּזֶה אֶת נִדְבוֹתֵינוּ בְּעַד יְתוֹמֵי הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנֶּהֶרְגוּ בִּימֵי הַפְּרָעוֹת בְּקִישִׁינוֹב, לְחַנְּכָם לְעִבְרִים טוֹבִים בְּאֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ, וּבִזְכוּת זֶה נִזְכֶּה לְהִתְחַנֵּךְ עַל יְדֵי הוֹרֵינוּ הַטּוֹבִים וְיַחַד עִמָּהֶם נַעֲלֶה לְאֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ הַיָּפָה.

**וַרְשָׁה:** אוירבך אריה ליב (מרביטש אצל פוזן) 20 ק׳; אקוניב בילה 25 ק׳; ברויר דורה ואנילה (מברלין) 2 רובל; נינזבורג פלורה 50 ק׳; נרדון משה, יהואש וימימה 1 רובל; ויצמן שמואל 50 ק׳; ויצמן יוסף 50 ק׳; ליהר מבריקו, סלומון 1 רובל; מודל משה, ליאון ואלכסנדר 1,50 רובל; מינץ אלפריד 1 רובל; מינץ מאיר מנחם, משה, חנה מרים, אניוטה ופרידל 1,20 רובל; סטבסקי חנה 20 ק׳; פירניק שמעון 1 רובל; פריד אלכסנדר ועמנואל 1 רובל; פרידלנד מאיר פנחס, משה זלמן ואיטקה 2 רובל; צוקרמן אברהם 10 ק׳; קוברינר ברוניסלב 1 רובל; קופלמן יצחק שלמה, בתיה ומרים 1,20 רובל; רמברג דבורה, אלחנן צבי ואליעזר 3 רובל; שטינבורצל סוניה 1 רובל; שטינבורצל סברין 1 רובל; שלזינגר שמואל, הינריך, יעקב, אליה, ניקולי, יבנני 60 ק׳; שלקוביץ דבורה, חוה וכלב 3 רובל. ס״ה 24,75 רובל.

**שם:** גרינובסקי אסתר 15 ק׳; גרקוביץ מרדכי, רבקה ומרים 50 ק׳; קוטקין הירש 2 רובל. ס״ה 2,65 רובל.

ע״י תלמיד בית־הספר למסחר בורשה זלמן ליב יפה נדבו לטובת יתומי קישינוב לחנכם בארצנו הקדושה:

אפרים, בליאחר, ז. ל. יפה, פבה כ״א 50 ק׳; פלשנברג 40 ק׳; סלוצקין 20 ק׳; ריליה יפה, פינקלשטין כ״א 15 ק׳; טיננבוים 10 ק׳. ס״ה 3 רובל.

ע״י הילדה אינה שפירא (בת תשע שנים) נאסף 1,24 רובל. האחיות אלבינגר 2 רובל, שמואל אלבינגר 50 ק׳; בס״ה 2,50 רובל.

**נרודנה:** ע״י ב. יפה 2 רובל.

**לוגנסק:** וסלבסקי דבורה, חנה ודוד; לנדרוביץ דוד מינץ א. והלל; סטרוסלסקי נחמן; פריי ישראל — 1,44 רובל. בס״ה 37,58 רובל.

סך 31,63 רובל כבר נשלח לקישינוב ע״ש הד״ר כהן־ברנשטיין.




### א.

שְׁאַל נָא אֶת פִּי הָאֲדָמָה עַל אוֹדוֹתַי
וְאָמְרָה לְךָ בֶּאֱמוּנָה
כִּי לֹא בָאֲדָמָה אָנֹכִי, וּמְקוֹמִי
בְּרֹאשׁ הָרָקִיעַ.
וְאַתָּה כִּי תִשְׁאַל אֶת פִּי הַשָּׁמַיִם
וְאָמְרוּ לְךָ בֶּאֱמוּנָה
כִּי לֹא בַשָּׁמַיִם אָנֹכִי וּמְקוֹמִי
בְּטַבּוּר הָאָרֶץ?
וּשְׁנֵיהֶם גַּם שְׁנֵיהֶם
כֵּנִים דִּבְרֵיהֶם?

### ב.

רִאשׁוֹן אֲנִי לָרִאשׁוֹנִים
וּבְכָל דּוֹר אֲנִי נִמְצָא וְיֵשׁ.
וּבִי בָּחַר יִשְׂרָאֵל מִיָּמִים קַדְמוֹנִים
לִהְיוֹת לוֹ לְרֹאשׁ;
וּבְתוֹךְ יִשְׂרָאֵל שַׂמְתִּי מִשְׁכָּנִי
מִשְּׁכְּבָר הַיָּמִים לִפְנֵי הָאֵל
וְעַתָּה הַגִּידוּ מִי אֲנִי,
וְאָנֹכִי לֹא אָדָם וְלֹא אֵל.

מֹשֶׁה דָּוִד דַּרְבְּקִין.

## מִכְתָּבִים.

### א

### לקוראי ה„עולם קטן"!

מאד שמחתי בראותי ב„עולם קטן" בגליון י״ב תמונת חמדה בן־יהודה. כשמה כן היא. עיני לא שבעו מראותה וכמו חיה היא נצבת נגדי. וכן גם מצא חן בעיני מאמרה „לתולדותי", כי כמו שהיא נעימה ונחמדה כן גם נעימים וצחים דבריה בעיני. אך היא

מאושרה בתבל, יען כי היא בארץ אבותינו הטובה ומדברת תמיד בשפתנו היפה.

מאד אשמח בקראי ב„עולם קטן", כי נוסדו בערים רבות בתי ספר ואגודות ללמוד ולדבר עברית, וכן אשמח על המכתבים וביחוד — מנערות; ומה מאד חפצתי למצא פה נערות כאלו ואז דברתי עמהן בשפתנו היקרה והאהובה לי מאד. אך פה בכפרנו אין אף נערה אחת הלומדת את השפה הזאת. מלפנים שחקו עלי כלם וגם הנערות, באמרם, כי את השפה הזאת יוכלו ללמוד רק נערים; אך כעת כאשר ספרתי להנערות על העתון העברי „עולם קטן" כי יש בו חידות יפות וספורים ושירים יפים ומכתבים מנערים נערות וכי ישנן בכל עיר ובכל מקום הרבה נערות הלומדות ומדברות בעברית, כי לא יפה לנערה עבריה שלא תלמד ולא הדע דברי ימי עמה ושפתו היפה. בשמען זאת אמרו כי הפצן גם הן ללמד את שפת עבר וגם יצר להן על זה שלא למדו אותה עד עתה. אבל כעת אין פה מורה. ואם יהיה פה מורה תלמדנה גם הן את השפה הזאת. ואני הרבה יש לי להודות לאבי וקני היקר והנכבד על אשר למדני את שפת עבר, כי לולא החל הוא ללמדני אותה כי עתה הייתי כאחת הנערות, הנבערות מדעת שפת עמם.

מאד מצאו הן בעיני הלקוטים ממבחר הפנינים לר' ידעיה הפניני הבדרשי.

כפר רפסק-חדש. שרה רבקה מנדליוב.

---

## אחי ואחיותי קוראי ה„עולם קטן"!

זה כשנה וחצי שבאתי מארץ־ישראל. בימים הראשונים לבאי הייתי עצוב ומצטער מאד, כי לא היו לי חברים שאוכל לדבר אתם עברית. אולם עתה יש לי מכרים ומכרות אשר אני מדבר אתם בכל מקום הפגשנו. והנה רוצים אנו ליסד אגודה שכל חבריה וחברותיה יתחיבו לדבר ביניהם תמיד רק עברית. לכן אני מודיע לכל אחי ואחיותי אוהבי שפתנו החפצים להספח אל אגודתנו כי יואילו לפנות אל בית־מסחר־הספרים של האדון ויגר ברחוב דזיקה בחצר 26.

חברי האגודה לא ישלמו כל תשלום.

בברכת-ציון

ורשה * * *

בן חמש-עשרה שנה.

---

## לקוראי „עולם קטן" הקטנים, שלום!

קנא אקנא בכם ציונים קטנים, היושבים בערים הקטנות, מרי קראי „בעולם קטן" איך תתאספו יחד ועושים אתם כמעשי הגדולים. ואני יושב עיר קיוב הגדולה וההומיה, אם כי לא זר לי הרעיון הציוני, כי מורי היקר באר לי את הכל בפרטות, בכל זאת צר לי מאד על אשר לא אוכל לאסף אלי עוד חברים כגילי לדבר ולעשות כפי יכלתנו לטובת הרעיון היקר הזה. ובמקום גדולים מי יעמד? לכן אבקש מכם ציונים קטנים עוצו עצה דברו דבר איך אעשה לאסף אלי עוד חברים כגילי בעיר גדולה והומיה כקיוב, ואם עצתכם תמצא חן בעיני ואעשה חיל במעשי והיה זה שכרכם במעשה הציוני הזה.

קיוב. יצחק בן אברהם הולומו.

בן י"ב שנה.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
*КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.*
*Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.*

# ביבליותיקה לבני הנעורים (הוצאת „תושיה"):

## I לילדים:

1) קובץ שיחות קטן (שיחה) מאת ר. נוסטפסון, תר' נ. פינס. 2) ידידי המלך עמינדב (שיחה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 3) הרועה ובת המלך (אגדה) —הנ"ל, תר' י. ב. לבנר. 4) א] המלך אשר שנתו נגזלה, ב] פרחי ששון (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 5) ארבעים שודדים (אגדה ערבית)—תר' מ. סילמן. 6) שלשה אחים (שיחה)—ר. נוסטפסון, תר' נ. פינס. 7) רחוב הזהב (אגדה עברית)—ל. ויזל, תר' י. ב. לבנר. 10—8) א] עשר ואשר, ב] גדול העליליה (אגדות ערביות)—תר' הנ"ל. 11, 12) א] גמול ישרים או רחוב מיזל, ב] הרמב"ם והעלם האלם (אגדות עבריות)—ל. ויזל, תר' הנ"ל. 13) החבצלות (ספור)—רוטשילד, תר' נ. פינס. 14) הכליף החסידה (אגדה) — הויף. תר' י. ב. לבנר. 15) א] פרעה מלך מצרים (ספור הסטורי) — ד'ספירל, ב] בלב־ים (אגדה מדרשית)—תר' הנ"ל. 16) איש בלי לב (אגדה אנגלית)—תר' א. ליבושיצקי. 17) הדיג והדגה (אגדה בחרוזים) — א. ס. פושקין, תר' הנ"ל. 18) ל"ג בעומר (ספור) — ש. דינר. 19) הכלה האמתית (אגדה) — האחים גרים, תר' ש. ברמן. 20) יוחנן הנאמן (אגדה) — הנ"ל — הנ"ל, תר' הנ"ל. 21, 22) א] הרח אוהב הכסף ספור התגלים), ב] עשיר אמלל (אגדה) —תר' מ. סילמן. 23) המלך שלמה ומשחקי השח־מט (אגדה מזרחית) — תר' א. כ. 24) לב אבן (אגדה עברית) —ל. פיליפזון, תר' פ. קפלן. 25) אח ואחות (ספור)—תר' הנ"ל. 26) גלית הנדיב (ספור)—תר' א. ליבושיצקי. 27) לבנת שלג (אגדה)—האחים גרים, תר' ש. ברמן. 28) השד ושלש שערות הזהב (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 29) א] בית היער, ב] הנחש הלבן (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 30) א] הברקת, ב] אשר ועני (ספורים)—י. ב. לבנר. 31—54) כל אגדות ישראל (חלק א', 24 חוברות) — הנ"ל. 55) ילד מצל (שיחה)—א. ברוסילובסקי. 56—58) משלי ילדים (3 חוברות) — שלמון. 59,60) מעשה בנבוכדנצר שנהפך לדב (ספור) — י. צ. לוין. 61—75) למען אחי הקטנים (שירים מקוריים ומתרגמים, 15 חוברות) — א. ליבושיצקי. 76—78) מיגון לשמחה (ספור)—כ. שמידט, תר' י. ב. לבנר. 79) ימים מקדם (ספור) — מ. הורליק. 80) ילדים עובדים (ג' ספורים: 1] יעקב, 2] ימימה, 3] רחבות)—י. גרזובסקי. 81—90) שיחות ילדים (10 חוברות) — י. שטינברג. 91—93) למך ולמך (ספור־אגדה)—י. צ. לוין. 94—95) נח בתבה (ספור־אגדה) — הנ"ל, 96—97) העצמות היבשות (ספור־אגדה) — הנ"ל. 98—99) הפחה הרועה (אגדת בני קדם) — תר' ב. רובינזק. 100) מעשה בבן מלך (אגדה)—הנ"ל. 101) א] החסידה, ב] החידה (אגדות)—האחים גרים, תר' ש. ברמן. 102) א] יקטן הנבון, ב] זלפה החכמה, ג] המסחר הטוב (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 103) א] מלך הר הזהב, ב] שלומית ושלמה (אגדות)—הנ"ל—הנ"ל. 104) א] ארון הזכוכית, ב] החתן השודד (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 105) עפר האילים (אגדה) —הנ"ל, תר' הנ"ל. 106) בת יחידה (ספור)—תר' א. ליבושיצקי. 107) המזמרת הקטנה (ספור)—תר' הנ"ל. 108) א] המשורר העני, ב] דבורה הזקנה (ספורים)—תר' הנ"ל. 109) מעשה בשלטן אחד (אגדה ערבית) —תר' הנ"ל. 110) א] המלאך הגואל, ב] הכוכבים שאבדו (פנטסיות)—תר' הנ"ל. 111—155) כל אגדות ישראל (חלק ב', 45 חוב')—י. ב. לבנר. 156) צפור־הזהב (אגדה)—האחים גרים, תר' ש. ברמן. 157) החוט אמיץ הלב (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 158) רמוצה (אגדה)— הנ"ל, תר' הנ"ל. 159) א] כפה אדומה, ב] הקציעה (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 160) רעת האוזים (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 161—163) בני המלך והלביא (אגדה מזרחית, ג' חוב') — תר' ח. ד. רוזנשטיין. 164) דבורה (אגדה) — תר' פ. קפלן. 165) אי־הסוף (אגדה)—תר' א. רוזט. 166) חכמה נפלאה (ספור)—תר' חיים רבינוביץ. 167,168) א] רבי אליעזר בן הורקנוס (תולדה)—י. מיוחס, ב] מעשה באיש מופת (ספור) — ק. ל. סילמן. 169, 170) שולמית (אגדה, מימי שלמה מלך ישראל)—י. שטינברג. 171) א] גבה מעל גבה (משל), ב] המנדרין והבגדירון (בדיחה)—תר' י. ב. לבנר.

מחיר כל נומר 4 ק'. פאר' לכל חוברת או לשלש חוב' 2 ק'; כל 5 נומרים בכרך קטן אחד מב' כבר מחירו 25 ק'. פאר' 4 ק'; כל 10 נומרים בכרך אחד מב' 50 ק'. פאר' 6 ק'; כל 15 נומרים בכרך אחד מכורך הדר כבר 75 ק'. פאר' 10 ק'.

מחיר כל אגדות ישראל מאת י. ב. לבנר (באשר מטעה"ם) (בורסם קטן) ח"א מב' הדר 1.15 ר'. פאר' 14 קאפ'. ח"ב בשני כרכים מב' הדר כ"א 1.05 ר'. פארטא לכ"א 14 קאפ'.

מחיר ילקוט ספורים (ו"ספורים) מאת י. ב. לבנר (באשר מטעה"ם) 56 ק', מב' הדר 70 ק'. פאר' 10 ק'.

## II לנערים:

1] א—ב) מלחמת אחים (ספור ע"פ ו. הוגא). י. ב. לבנר.
2] ג) אגריפס הראשון (ציור הסטורי). א. ז. רבינוביץ.
3] ד—ה) השבוי בקוקז (ספור, טולסטוי) תר' הנ"ל.
4] ו—י) המוהיקני האחרון (ספור ע"פ קופר). י. ב. לבנר.
5] יא—יג) אי בורניא (ספור מסע ע"פ מיין־ריד). א. ז. רבינוביץ.
6] יד) בני משה (אגדה). ל. מקלר.
7] טו) הנרדים בירכתי צפון (ספור־מסע). תר' מ. ס. איזנשטדט.
8] טז—כ) מגבורי האומה (תולדות ישראל ע"י ביוגרפיות) 5 חוברות: 1) עזרא ונחמיה; 2) שמעון הצדיק וחוניו בנו; 3) יהודה המכבי; 4) שמעון בן שטח ושלומית אחותו; 5) הלל הבבלי (הזקן). ש. ברמן.
9] כא—כה) בן המלך והעני (ספור ע"פ מרק טוען). 5 חוברות. י. גרזובסקי.
10] כו—כט) האח העור (ספור ע"פ גרן). 4 חוברות. י. ב. לבנר.
11] ל) הצעד הראשון (ספור). תר' פ. קפלן.
12] לא—לה) מחיי הטבע (ספורים מחיי החיות, פ. ברנדל). 5 חוברות. תר' י. גרזובסקי.
13] לו—נ) מגבורי האומה (כנ"ל) 15 חוברות: 6) רבן גמליאל הזקן; 7) אלעזר בן חנניה הכהן ויוחנן בן לוי מגוש חלב; 8) רבי יוחנן בן זכאי 9) רבן גמליאל דיבנה; 10) רבי יהושע בן חנניה; 11) רבי טרפון; 12) רבי ישמעאל בן אלישע; 13) רבי עקיבה בן יוסף; 14) שמעון בר־כוכבא; 15) רבי מאיר; 16) רבן שמעון בן גמליאל; 17) רבי שמעון בן יוחאי; 18) רבי יוסי בן חלפתא; 19) רבי יהודה הנשיא, חוברת א'; 20) רבי יהודה הנשיא, חוברת ד'. ש. ברמן.
14] נא—נב) הנודד הקטן (ספור, ד. אמיצים). 2 חוב'. תר' א. ליבושיצקי.
15] נג—נד) ברונא הנודד (ספור). תר' א. הייבשוביץ.
16] נח) שני המלכים (ספור). תר' ב. רובינזק.
17] נז) נחל דמעה (אגדה קוקזית). תר' הנ"ל.
18] נז—נח) יונת המלכה (אגדה). תר' מ רודיוב.
19] נט—ס) חכמת העמים (מספורי לבולי). תר' י. גרזובסקי.
20] סא—ע) מגבורי האומה (כנ"ל) 10 חוברות: 1) רבי חנינא בן חמא; 2) רב (אבא אריכא); 3) הנ"ל; 4) שמואל (ירחינאי); 5) רבי יוחנן בן נפחא; 6) הנ"ל; 7) רבי שמעון בן לקיש (ריש לקיש); 8) רב הונא ורב יהודה; 9) רבי אבוהו; 10) רבה ורב יוסף. שלמה ברמן.
21] עא — עג) 1) אהבת אם (ספור), 2) יחזקאל (ספור). י. שטינברג.
22] עד) 1) שכולה, 2) כתב הזבובים, 3) האח והאחות, 4) החסיד והחסידה (מעשיות). הנ"ל.
23] עה) 1) שרח בת אשר, 2) צפורה (אגדות). י. שטינברג.
24] עו) 1) חץ תשועה, 2) מלת פלאים (אגדות). הנ"ל.
25] עז) 1) תמרים של חמשה עשר, 2) גזר הדין (אגדות). הנ"ל.
26] עח, עט) 1) צחוק שפתים (ספור), 2) האשף (ספור). י. ב. לבנר.
27] פ) במקום דרשה (מחזה לילדים). י. ח. טביוב.
28] פא) נשף פורים (מחזה לילדים במערכה אחת). מ. מונסביץ.
29] פב) החמסן הקטן (חזיון בעלילה אחת וחמשה מחזות). מ. הורליק.
30] פג—פד) מוסר נער רע (חזיון בשמונה עשר מחזות). תר' הנ"ל.
31] פה) העניים (חזיון בעלילה אחת וחמשה מחזות). תר' י. מ. זלקינד.
32] פו—צ) מחיי הטבע (ספורים מחיי החיות, פ. ברנדל). תר' י. גרזובסקי.
33] צא) מחיי הילדים בארץ ישראל (ספורים). חמדה בן־יהודה.

מחיר כל נומר 6 ק'. פאר' לאחד או לשנים 2 ק'; כל 5 נומרים מב' בבריכה יפה 40 ק'. פאר' 6; כל 10 נומרים מב' הדר 80 ק'. פאר' 10 ק'.

Издательство „ТУШІЯ", Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.



Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.